

بررسی ارتباط بین کیفیت حسابرسی، کیفیت ارقام تعهدی و عدم تقارن اطلاعاتی

فاطمه مثنی^۱، ابوالفضل امان‌اله‌نژاد کلخوران^۲

^۱ کارشناس ارشد رشته حسابرسی، موسسه آموزش عالی علوم و توسعه پایدار آریا، تهران، ایران.
^۲ عضو هیئت علمی گروه حسابرسی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران (نویسنده مسئول).

چکیده

در پژوهش حاضر به بررسی ارتباط بین کیفیت حسابرسی، کیفیت ارقام تعهدی و عدم تقارن اطلاعاتی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداخته شده است. برای این منظور در ابتدا رابطه بین اظهارنظر مشروط، نوع حسابرسی، کیفیت حسابرسی و کیفیت ارقام تعهدی با عدم تقارن اطلاعاتی شرکت‌ها پرداخته شد و سپس اثر تعدیلی کیفیت ارقام تعهدی بر ارتباط بین اظهارنظر مشروط، نوع حسابرسی، کیفیت حسابرسی با عدم تقارن اطلاعاتی شرکت‌ها مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. هم‌چنین، اثر متغیرهای استقلال هیئت مدیره، سهامداران نهادی، اندازه هیئت مدیره، اهرم مالی، سودآوری، ارزش بازار به دفتری، اندازه شرکت، حجم معاملات و عمر شرکت در مدل‌های رگرسیونی کنترل شد. پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی و از نظر روش گردآوری داده‌ها در گروه پژوهش‌های توصیفی-همبستگی قرار دارد. هم‌چنین، به منظور انتخاب حجم نمونه از روش نمونه‌گیری حذف سیستماتیک (غربالگری) استفاده شد که با توجه به شروط در نظر گرفته شده، در نهایت ۱۴۰ شرکت در دوره زمانی شش ساله بین سال‌های ۱۳۹۴ الی ۱۳۹۹ (در مجموع ۸۴۰ سال-شرکت) مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. برای بررسی فرضیه‌ها از روش‌های مربوط به رگرسیون چندمتغیره با استفاده از نرم افزار Eviews8 و با استفاده از روش داده‌های پانلی (تابلویی) - اثرات ثابت بهره گرفته شده است. نتایج به دست آمده در این مطالعه نشان می‌دهند که بین اظهارنظر مشروط و عدم تقارن اطلاعاتی شرکت‌ها در دوره زمانی پژوهش رابطه مستقیم و معناداری وجود دارد. هم‌چنین، رابطه بین نوع حسابرسی، کیفیت حسابرسی و کیفیت ارقام تعهدی با عدم تقارن اطلاعاتی شرکت‌ها در دوره زمانی پژوهش منفی و معنادار به دست آمد. در نهایت، کیفیت ارقام تعهدی دارای اثر تعدیلی بر رابطه بین کیفیت حسابرسی و عدم تقارن اطلاعاتی می‌باشد. اما اثر تعدیلی کیفیت ارقام تعهدی بر رابطه بین اظهارنظر مشروط و نوع حسابرسی با عدم تقارن اطلاعاتی شرکت‌ها در دوره زمانی پژوهش معنادار به دست نیامد.

واژه‌های کلیدی: اظهارنظر مشروط، نوع حسابرسی، کیفیت حسابرسی، کیفیت ارقام تعهدی، عدم تقارن اطلاعاتی.

- مقدمه

تغییرات قانونی پس از فروپاشی شرکت‌های بزرگ و نقش حسابرسان در فرایند گزارشگری مالی بیشتر مورد توجه بازار، شرکت‌ها و سرمایه‌گذاران برای استنتاج ارزش حسابرسان است. کیفیت حسابرسی، نقشی حیاتی در کاهش مشکلات نمایندگی ایفا می‌کند. برای نمونه، کیفیت حسابرسی می‌تواند منبع اصلی سهامداران برای نظارت بر مدیران باشد. فرض بر این است که صورت‌های مالی محصول مشترک اظهارات مدیریت و فرایند حسابرسی می‌باشد. از این رو، کیفیت گزارشگری سود و کیفیت حسابرسی می‌تواند مجزا از خصوصیات آن باشد. همچنین اگر شهرت حسابرس منعکس کننده بخش متفاوت از کیفیت اطمینان دهی باشد، پس قضاوت سرمایه‌گذاران از کیفیت سود تحت تأثیر سطح درک آنان از کیفیت حسابرسی در جهت اتصال به گزارشگری سود است. با تبعیت از استدلال فوق می‌توان کیفیت اطلاعات را به هزینه حقوق صاحبان سهام متصل کرد. انتظار بر این است که کیفیت حسابرسی بالاتر بتواند تأثیر کیفیت سود پایین تر بر هزینه حقوق صاحبان سهام را کاهش دهد. شواهدی از تأثیر فوق که می‌تواند کمکی به درک ما از چگونگی پاداش یا جریمه بازار از کیفیت حسابداری در پرتو فرایند قابل مشاهده ویژگی‌های حسابداری نماید. این حالت بینش جدیدی را در ارزش مکان سرمایه‌گذاران بر ابعاد کیفیت حسابرسی در جهت کمک به کیفیت سود و ارتباط آن با شواهد با ارزش حسابرسی برای سرمایه‌گذاران مهیا می‌کند (املشی و همکاران، ۱۳۹۷). کیفیت کار موسسه‌های حسابرسی متفاوت است و به طور مستقیم نمی‌توان با مشاهده ی موسسه‌ها تشخیص داد که کدام موسسه از کیفیت کاری بالاتری برخوردار است. تحقیق‌ها نشان می‌دهند اندازه، قدمت، شهرت و نام تجاری موسسه‌های حسابرسی می‌توانند معیارهای متمایز کننده ی کیفیت حسابرسی باشند. جول، جاب وهاگتون (۲۰۰۵) در تحقیق خود برای اندازه گیری کیفیت حسابرسی علاوه بر اندازه ی موسسه ی حسابرسی از تخصص موسسه ی حسابرسی در صنعت صاحب کار نیز استفاده کردند. آنان معتقد بودند موسسه‌های حسابرسی که در صنعت صاحب کار تخصص داشته باشند، با کیفیت بیش تری به حسابرسی آن می‌پردازند. فرگوسن و استاکس (۲۰۰۲)، ژائو و ایلدر (۲۰۰۲)، وبالسم (۲۰۰۳) نیز در تحقیق‌های خود از تخصص حسابرس در صنعت صاحب کار برای اندازه گیری کیفیت حسابرسی استفاده کردند. دی آنجلو (۱۹۸۱) کیفیت حسابرسی را به صورت احتمال کشف و گزارش اشتباه‌های با اهمیت در صورتهای مالی تعریف می‌کند. او به لحاظ نظری ارتباط بین کیفیت حسابرسی و اندازه ی موسسه ی حسابرسی را مطرح کرد و معتقد بود موسسه‌های بزرگ شرکت‌های بیشتری را حسابرسی می‌کنند و کل حق الزحمه ی آن‌ها بین شرکت‌های صاحب کار تفکیک می‌شود و به صاحب کاران وابستگی ندارند. موسسه‌های حسابرسی بزرگ استقلال بیش تری دارند، بنابراین با کیفیت بیشتری به حسابرسی می‌پردازند. دیویدسون (۱۹۹۳) نیز معتقد است مدیران انگیزه‌های زیادی برای دست کاری سود دارند تا بتوانند به پیش بینی‌های تحلیلگران مالی تحقق ببخشند. بنابراین، اگر حسابرسی موسسه‌های بزرگ کیفیت بیش تری داشته باشند، باید انتظار داشت خطاهای پیش بینی تحلیلگران در شرکت‌هایی که توسط موسسه‌های کوچکتر رسیدگی شدند، بیشتر باشد. دیویدسون در تحقیق خود این موضوع را تایید می‌کند. دای (۱۹۹۳) و لینوکس (۱۹۹۹) نیز در تحقیق‌های خود به همین نتیجه رسیدند (سجادی و همکاران، ۱۳۹۳). تمرکز زیاد استفاده‌کنندگان به سود توجه به کیفیت آن را افزایش داده و حسابداری تعهدی به عنوان شاخصی از کیفیت سود مورد توجه قرار گرفته است. وقتی سود حسابداری از جریان نقد ورودی شرکت بیشتر می‌شود، مازاد حاصل از طریق ایجاد اقلام تعهدی به وجود آمده است (آبربانل، ۲۰۰۰). البته این مسئله به مفهوم بی‌اعتبار بودن اقلام تعهدی نیست و در بسیاری مواقع این اقلام نشانگر فرصت‌های رشد آتی و یا عملکرد خوب شرکت در گذشته است. معمولاً استفاده از مبنای تعهدی موجب متفاوت شدن میزان سود عملیاتی گزارش شده با ناخالص جریان‌های نقدی حاصل از عملیات می‌شود. اقلام تعهدی به این دلیل ایجاد می‌شوند که زمان تحقق و وقوع درآمد و هزینه‌های شرکت اغلب با زمان دریافت و پرداخت نقدی متفاوت است. اقلام تعهدی تفاوت بین سود حسابداری و جریان‌های نقدی عملیاتی را نشان می‌دهد (اسلون، ۲۰۱۲).^۲ بر طبق تعریف هیئت استانداردهای حسابداری مالی آمریکا حسابداری

¹ Abarbanell² Eslovn

تعهدی اقلام معوق عبارت است از تعهد و رویه‌های مختلف تخصیص، با هدف ارتباط دادن درآمدها، هزینه‌ها، سود و زیان به دوره‌های مالی مربوطه که از این طریق به جای این که صرفاً^۳ ورود و خروج وجه نقد برای یک شرکت گزارش شود، می‌توان عملکرد واحد اقتصادی را در طول یک دوره به خوبی نشان داد (مهرانی و رسائیان، ۱۳۹۳). در واقع برای رفع نواقص حاصل از خالص وجوه نقد دریافتی، هیئت تدوین استانداردهای مالی، سیستم حسابداری تعهدی را معرفی می‌کند که در آن اصول پذیرفته شده حسابداری به کمک سیستم تعهدی، ابزارهای اندازه‌گیری عملکرد را بهبود می‌بخشد. به این صورت که سیستم تعهدی زمان شناسایی جریان نقد را در سود تغییر می‌دهد و دو اصل با اهمیت "اصل شناسایی درآمد و اصل تطابق" را برای محاسبه سود معرفی می‌کند که در این صورت سیستم تعهدی مشکلات زمانی و تطابق مربوط به جریان‌های نقدی را برطرف کرده و سود، عملکرد واحد تجاری را بهتر منعکس می‌سازد (کیل و همکاران، ۲۰۱۵).^۲

به هر ترتیب، بحث عدم تقارن اطلاعاتی از لحاظ تئوریک همواره از اهمیت ویژه‌ای برخوردار بوده است. استیگلیتز و ویز (۱۹۸۱) نقش موثری در ادبیات مالی داشته حوزه نقش عدم تقارن اطلاعاتی در بازارهای اعتباری را چنان گسترش داده اند که بر سیاست‌های اقتصادی و رویه‌های استقراض کلیه بنگاه‌های اقتصادی در سراسر دنیا نقش قابل ملاحظه‌ای داشته است (کارلان و زینمن، ۲۰۱۳). تئوری‌ها نشان می‌دهند که نابرابری اطلاعاتی ممکن است موجب شکست بازار شده و این امر از طریق تمایل به سرمایه‌گذاری کمتر یا بیشتر از واقع موجب ناکارآمدی در سطح کلان و خرد می‌شود. درک هر چه بیشتر این مفهوم به حل بهینه آن کمک می‌کند. دو مورد از عوامل موثر بر ناکارآمدی بازارها، انتخاب نامناسب و خطر اخلاقی می‌باشد. انتخاب نامناسب اولین عامل عدم تقارن اطلاعاتی بوده و زمانی رخ می‌دهد که یک یا تعداد بیشتری از طرفین در یک مبادله تجاری حقیقی یا بالقوه، نسبت به طرفین دیگر دارای مزیت اطلاعاتی باشند. این موضوع به سیاست‌گذاران و قرض‌دهندگان انگیزه لازم برای توجه و تاکید بر یکپارچه سازی اطلاعات میان استفاده‌کنندگان صورت‌های مالی را می‌دهد. خطر اخلاقی عامل دوم عدم تقارن اطلاعاتی است که بر اساس آن هر یک از طرفین در مبادله تجاری حقیقی یا بالقوه قادر به مشاهده اعمال خود در اجرا یا نقض شرایط هستند، در حالی که طرفین دیگر توانایی مشاهده عمل دیگری را ندارند (اسکات، ۲۰۱۷). با از طرفی یکی از جنبه‌های با اهمیت حاکمیت شرکتی، بحث عدم تقارن و شفافیت اطلاعات می‌باشد. اطلاعات شفاف را می‌توان به عنوان یکی از ابزار ایفای مسئولیت پاسخگویی مدیران دانست. هر قدر انتشار اطلاعات در جوامع بیشتر باشد، امکان اتخاذ تصمیم‌گیری‌های آگاهانه و ایفای مسئولیت پاسخگویی در مورد چگونگی تحصیل و مصرف منابع، بیشتر می‌شود. بنابراین، یکی از الزامات رشد و توسعه اقتصادی، دسترسی همه ذینفعان به اطلاعات شفاف است. در صورت عدم تقارن اطلاعات، نه تنها آگاهی یکی از طرفین مبادله در مقایسه با طرف دیگر درباره برخی صفات با اهمیت بیشتر خواهد بود، بلکه احتمال دارد که طرف مطلع از پنهان کردن این اطلاعات سود هم ببرد. وجود سود در پنهان کردن اطلاعات و بهره برداری از آن، منطبق توسل مبادله‌کنندگان به این ابزار است که پیامدهای منفی زیادی برای بازار و کارایی آن دارد (نصرالهی و همکاران، ۱۳۹۰). در مجموع عدم تقارن اطلاعاتی باعث کاهش کارایی بازار هم‌چنین، مانع از مبادله‌داری‌ها با قیمت کارآمد و هزینه کم شده و در نهایت موجب اشکال در تأمین سرمایه و نقدشوندگی لازم برای بنگاه‌های اقتصادی انتشار دهنده اوراق می‌گردد. با توجه به موارد مطرح شده فوق، بنظر می‌رسد بررسی ارتباط بین کیفیت حسابرسی، کیفیت اقلام تعهدی و عدم تقارن اطلاعاتی از اهمیت بالایی برخوردار باشد.

³ Kiel And Et al

۲- ادبیات نظری و پیشینه تحقیق

۲-۱- ادبیات نظری عدم تقارن اطلاعاتی

۲-۱-۱- فرضیه عدم تقارن اطلاعات

این فرضیه براین پندار شکل گرفته است که مدیران درباره جریان‌های نقدی، فرصت‌های سرمایه‌گذاری و به طور کلی چشم انداز آتی و ارزش واقعی شرکت، اطلاعاتی بیش از اطلاعات سرمایه‌گذاران برون‌سازمانی در اختیار دارند. در زمان وجود عدم تقارن اطلاعاتی یک طرف معامله اطلاعات بیشتری نسبت به طرف دیگر معامله داشته که باعث عدم توازن در اطلاعات و ناکارایی بازار و شکست بازار خواهد شد. در زمان وجود عدم تقارن اطلاعاتی مدیران شرکت قبل از سایر سهامداران به اطلاعات خصوصی دسترسی می‌یابند. سرمایه‌گذاران نهادی به دلیل تخصص بالایی که در این زمینه معاملات دارا هستند و مالکیت قابل توجهی از سهام شرکتها را که در اختیار دارند می‌توانند نفوذ قابل ملاحظه‌ای در شرکتها و به تبع آن در بازار داشته باشند. لذا با افزایش مالکیت نهادی، قیمت‌های سهام اطلاعات بیشتری در مورد سودهای آتی منعکس نموده و به این روش موجب کاهش عدم تقارن اطلاعات بین مدیران شرکت و بازار سهام می‌شوند. در شرکت‌هایی که مالکیت نهادی آنها زیاد است، در مقایسه با شرکت‌هایی که مالکیت نهادی در آنها کم است، تقارن اطلاعات بیشتری وجود دارد و رابطه معنی‌دار و معکوس بین درصد ترکیب سهامداران و عدم تقارن اطلاعاتی وجود دارد. سهامداران جزء (حقیقی) برای نظارت بر عملکرد مدیران عمدتاً به اطلاعات در دسترس عموم، همانند صورتهای مالی منتشره اتکا می‌کنند. عدم شفافیت در اطلاعات منتشر شده باعث می‌شود سرمایه‌گذاران حقیقی در معاملات خود دچار انحراف شده و نتوانند بدرستی سهام شرکت را قیمت‌گذاری نموده و سهام با قیمت بالاتر را کمتر ارزیابی و سهام با قیمت کمتر را بیشتر ارزیابی نمایند. در واقع شکاف قیمتی بوجود آمده و قیمت ذاتی با قیمت واقعی متفاوت خواهد بود. به عنوان مثال، مایرز و ماچلوف^۴ (۲۰۲۰). چنین عنوان می‌نمایند که اگر سرمایه‌گذاران درباره ارزش واقعی شرکت اطلاعات کمتری داشته باشند، در چنین شرایطی ممکن است سهام شرکت را درست قیمت‌گذاری نکنند. اگر شرکت ناگزیر باشد پروژه‌های جدید خود را از محل انتشار سهام تأمین مالی کند، ممکن است قیمت‌گذاری کمتر از واقع بازار به حدی شدید باشد که سرمایه‌گذاران جدید ارزشی بیش از ارزش فعلی خالص پروژه جدید به دست آورند و در نتیجه، سهامداران فعلی زیان ببینند. بنابراین، در چنین مواقعی شرکت ناگزیر می‌شود از قبول و اجرای پروژه‌های سرمایه‌گذاری دارای ارزش فعلی خالص مثبت چشم‌پوشی کنند و در نتیجه، سهامداران فعلی زیان ببینند (هریس و رویو،^۵ ۲۰۱۷).

در چنین شرایطی، شرکت‌ها ترجیح می‌دهند پروژه‌های سرمایه‌گذاری خود را از محل منابع داخل شرکت تأمین مالی کنند بدین ترتیب از انتشار سهام خودداری نموده و میزان استقراض آنها را تفاضل بین سرمایه‌گذاری مطلوب و میزان سود انباشته یا اندوخته‌ها تعیین می‌کند. اما در صورت عدم تکافوی منابع داخلی، برای اجتناب از رد فرصت‌های سرمایه‌گذاری ارزشمند، شرکت می‌تواند پروژه جدید را از محل اوراق بهاداری که احتمال قیمت‌گذاری کمتر از واقع آن در بازار کمتر است؛ تأمین مالی کند.

۲-۱-۲- چالش عدم تقارن اطلاعاتی

یک چالش کلیدی برای اقتصادهای پیشرفته، تخصیص بهینه پس‌اندازها به فرصت‌های سرمایه‌گذاری می‌باشد. معمولاً شرکت‌ها و نوآوران زیادی هستند که تمایل دارند تا پس‌اندازهای خانوارها را جذب نموده تا ایده‌های تجاری خود را پیاده نمایند. در حالی که هم‌پس‌انداز کنندگان و هم‌افراد متخصص در شرکت‌ها تمایل دارند که یک فعالیت تجاری را با یکدیگر انجام دهند، ولی تطبیق پس‌اندازها به فرصت‌های سرمایه‌گذاری در بخش تجاری به دو دلیل، بسیار پیچیده می‌باشد. اول، اینکه مدیران و اداره کنندگان امور شرکت‌ها نسبت به پس‌انداز کنندگان اطلاعات بهتری درباره ارزش فرصت‌های سرمایه‌گذاری دارند و انگیزه دارند تا ارزش شرکت را بیش از حد نشان دهند. در نتیجه پس‌انداز کنندگان با مسئله اطلاعاتی در

⁴ Myers & Machlof

⁵ Haris & Royo

هنگام سرمایه گذاری در شرکت مواجه هستند. دوم، هنگامی که پس انداز کننده (سرمایه گذار) پول خود را در شرکت سرمایه گذاری نمود، مدیران این انگیزه را دارند تا پس انداز آن‌ها را به طور نادرست استفاده نمایند و مسئله نمایندگی ایجاد می‌گردد (هیلی و پالپو، ۲۰۱۶؛ بیر و همکاران، ۲۰۱۵).

اطلاعات حسابداری (شامل افشا حسابداری)^۲ نقش با اهمیت در بازارهای سرمایه توسعه یافته ایفا می‌نماید. اول؛ اطلاعات حسابداری به فراهم کنندگان سرمایه شرکت (شامل سهامداران و اعتباردهندگان) این امکان را می‌دهد تا بازده بالقوه فرصت‌های سرمایه گذاری را ارزیابی نمایند (نقش ارزشیابی یا قبل از وقوع^۸ اطلاعات حسابداری). دوم؛ اطلاعات حسابداری به فراهم کنندگان سرمایه اجازه می‌دهد تا بر نحوه استفاده از سرمایه اعطاء شده نظارت نمایند (نقش مباشرتی یا بعد از وقوع^۹ اطلاعات حسابداری). به طور کلی مسئله نمایندگی و اطلاعاتی^{۱۰} مانع از تخصیص بهینه منابع در بازار سرمایه می‌گردد (بیر و همکاران، ۲۰۱۵). افشا حسابداری و نهادهایی که ایجاد شده‌اند تا انتقال اطلاعات با اطمینان را بین مدیریت و سرمایه گذاران تسهیل نمایند، نقش با اهمیتی در کاهش این دو مسئله بازی می‌نمایند (هیلی و پالپو، ۲۰۱۶). در ادامه با توجه به توضیحات فوق مسئله اطلاعاتی و نمایندگی را به تفصیل بحث می‌نماییم.

۲-۱-۳- مسئله اطلاعاتی

مسئله اطلاعاتی یا قراضه^{۱۱} ناشی از عدم تقارن اطلاعاتی و انگیزه‌های متضاد بین مدیران و سرمایه گذاران می‌باشد. این مسئله می‌تواند باعث به وجود آمدن نواقصی در عملکرد بازار سرمایه گردد. مدیران شرکت معمولاً اطلاعات بیشتری نسبت به افراد برون سازمانی درباره سودآوری مورد انتظار سرمایه گذاری‌های آتی و جاری شرکت دارند. عدم تقارن اطلاعاتی برای فراهم کنندگان سرمایه برون سازمانی باعث می‌شود تا در ارزیابی سودآوری آتی فرصت‌های سرمایه گذاری شرکت دچار مشکلاتی شوند. این مسئله زمانی بغرنج‌تر می‌گردد که افراد درون سازمانی انگیزه دارند تا سودآوری آتی شرکت را به طور اغراق آمیز نمایش دهند. در نتیجه اگر فراهم کنندگان سرمایه نتوانند سودآوری شرکت را ارزیابی نمایند، آن‌ها شرکت‌های با سودآوری بالا را کمتر از ارزش واقعی ارزیابی نموده و شرکت‌های با سودآوری پایین را بیشتر از حد ارزشیابی می‌نمایند که منجر به ناکارایی بازار می‌گردد (بیر و همکاران، ۲۰۱۵). چندین راه حل برای مسئله اطلاعاتی وجود دارد. قراردادهای کارا بین مدیریت و سرمایه گذاران انگیزه‌ای برای افشا کامل اطلاعات محرمانه به وجود می‌آورد، بنابراین مسئله ارزشیابی نادرست را کاهش می‌دهد (هیلی و پالپو، ۲۰۱۱). یک راه حل بالقوه دیگر برای مسئله عدم تقارن اطلاعاتی، ایجاد مقررات در الزام مدیریت به افشا اطلاعات محرمانه می‌باشد. در نهایت، به دلیل مسئله عدم تقارن اطلاعاتی تقاضا برای واسطه‌های اطلاعاتی همچون، تحلیلگران مالی و نهادهای رتبه گذار که به تولید اطلاعات محرمانه می‌پردازند، وجود دارد.

⁶ -Healy and palepu

⁷ -Beyer

⁸ -ex-ante

⁹ -ex-post

¹ -agency and information problem

¹ - Beyer et al. 1

¹ Helay & Palpo 2

¹ -lemons 3

۲-۲- ادبیات نظری اظهار نظر مشروط؛**۲-۲-۱- آرایه یک اظهار نظر**

راههای مختلف اظهار نظر کردن حسابرسان می تواند به شرح زیر خلاصه شود:

نظر موافق (مقبول): نظر موافق (مقبول) (۱) می تواند به شکل استاندارد یا به شکل تعدیل شده ای باشد که برخی شرایط خاص مربوط به حسابرسی را نشان دهد. نمونه هایی از این گونه شرایط مواقعی است که حسابرسان، بخشی از حسابرسی را انجام داده اند یا زمانی که ابهامهای با اهمیتی در مورد واحد مورد رسیدگی وجود دارد.

- نظر مشروط: نظر مشروط (۲) اساساً یک اظهار نظر مثبت و بیانگر آن است که صورتهای مالی در مجموع، همراه کننده نیست. گزارش مشروط هنگامی صادر می شود که صورتهای مالی، انحراف با اهمیتی از اصول پذیرفته شده حسابداری داشته یا محدودیتهایی برای اجرای روشهای رسیدگی حسابرسان به وجود آمده باشد. مسایل موجود، هر چند که با اهمیت باشد، نباید مطلوبیت کلی صورتهای مالی را تحت الشعاع قرار دهند.

- نظر مخالف (مردود): این، یک نظر منفی و بیانگر آن است که صورتهای مالی، به نحو مطلوب ارائه نشده است. حسابرسان هنگامی نظر مخالف (مردود) (۱) اظهار می کنند که نقصهای صورتهای مالی چنان با اهمیت باشد که کلیت صورتهای مالی، همراه کننده باشد. کلیه دلایل عمده مربوط به صدور نظر مخالف (مردود) باید در بندهای توضیحی آورده شود.

- عدم اظهار نظر: عدم اظهار نظر (۲) بدان معناست که حسابرسان به دلیل وجود محدودیت قابل ملاحظه در دامنه رسیدگی (یا وجود ابهام عمده) قادر به اظهار نظر درباره مطلوبیت صورتهای مالی نیستند. عدم اظهار نظر، نه نظری مثبت است و تنها بدان معناست که حسابرسان، مبنای کافی برای اظهار نظر ندارند (ارباب سلیمانی و نفری، ۱۳۹۵).

۲-۲-۲- اظهار نظر مشروط

حسابرس باید زمانی نظر مشروط ارائه کند که:

(الف) با کسب شواهد حسابرسی کافی و مناسب، به این نتیجه برسد که تحریفها، به تنهایی یا در مجموع، نسبت به صورتهای مالی، با اهمیت است ولی فراگیر نیست.

(ب) قادر به کسب شواهد حسابرسی کافی و مناسب برای اظهار نظر نباشد، ولی به این نتیجه برسد که آثار احتمالی تحریفهای کشف نشده بر صورتهای مالی می تواند با اهمیت باشد ولی فراگیر نیست (قسمتی، ۱۳۹۳).

شرط در رابطه با اصول حسابداری: حسابرسان گاه به دلیل موافق نبودن با اصول حسابداری مورد استفاده در تهیه صورتهای مالی باید نظر مشروط اظهار کنند. اگر دلایل مخالفت حسابرسان به دقت برای صاحبکار تشریح شود، معمولاً صاحبکار می پذیرد که صورتهای مالی را به شکل قابل قبول تغییر دهد. چنانچه صاحبکار با اعمال تغییرات پیشنهادی موافقت نکند، حسابرسان مجبور می شوند گزارش خود را مشروط نمایند (یا اگر ایراد به حد کافی با اهمیت باشد، نظر مخالف (مردود) اظهار دارند). تعدیل گزارش حسابرسان بر بندهای مقدمه و دامنه رسیدگی، اثر ندارد (ارباب سلیمانی و نفری، ۱۳۹۵). محدودیت در دامنه رسیدگی: حسابرس تنها ممکن است در صورتی که حسابرسی او بر اساس استانداردهای پذیرفته شده حسابرسی انجام شده باشد، و در صورتی که قادر به اجرای همه روشهای ضروری در شرایط موجود بوده، بتواند تصمیم بگیرد که قادر به ارائه اظهار نظر مقبول هست. محدودیت های وضع شده در حدود رسیدگی حسابرس، چه بوسیله مشتری ایجاد شده و چه در نتیجه شرایط، مانند زمان اجرای عملیات حسابرسی، ناتوانی در کسب مدارک و مستندات کافی، یا ضعف سوابق حسابداری، پدید آمده باشد، ممکن است باعث شود حسابرس گزارش خود را مشروط کند و یا از اظهار نظر خودداری ورزد. در چنین شرایطی، دلایل اظهار نظر مشروط یا عدم اظهار نظر باید در گزارش حسابرسی درج گردد. تصمیم حسابرس برای مشروط کردن اظهار نظر یا عدم اظهار نظر به ارزیابی او از درجه اهمیت روشهایی بستگی دارد که به دلیل محدودیت در رسیدگی، کاربرد آنها برای اظهار نظر در مورد صورتهای مالی مورد رسیدگی امکانپذیر نبوده است. این ارزیابی تحت تأثیر ماهیت و گستردگی اثرات

بالقوه موضوع مورد سؤال و اهمیت آنها بر صورتهای مالی می‌باشد. اگر اثرات بالقوه با اقلام متعدد صورتهای مالی مربوط می‌شود، این اهمیت احتمال دارد بیشتر از موقعی باشد که تنها یکی از مبالغ صورتهای مالی تحت تأثیر قرار می‌گیرد (جلالی، ۱۳۹۵). گزارش حسابرسان می‌تواند به دو یا چند دلیل، مشروط شود؛ برای مثال، گزارش حسابرسان ممکن است هم به دلیل محدودیت در دامنه رسیدگی و هم به دلیل مسأله دیگری مشروط گردد که به اصول حسابداری مربوط می‌شود. در چنین حالتی، گزارش حسابرسان باید شامل عبارت شرطی و بندهای توضیحی مناسب برای هر دو شرط باشد. در مواردی که چندین دلیل برای اظهار نظر مشروط وجود دارد، حسابرسان باید مجموع آثار مسایل را در نظر بگیرند. چنانچه اثر این گونه مسایل، مطلوبیت کلی صورتهای مالی را تحت الشعاع قرار دهد یا مانع از رسیدن حسابرسان به یک اظهار نظر کلی شود، ارائه نظر مشروط مناسب نخواهد بود. در این گونه موارد، حسابرسان باید بسته به مورد، نظر مخالف (مردود) یا عدم اظهار نظر ارائه کنند (پاکدل مغانلو، ۱۳۹۳).

۲-۳- ادبیات نظری نوع حسابرس و کیفیت حسابرسی

۱-۳-۲- اهمیت اندازه و نوع حسابرس

حسابرسی از طریق اعتباردهی به صورتهای مالی، عدم تقارن اطلاعاتی را کاهش می‌دهد که بین مدیران و سهامداران شرکت وجود دارد. به دو دلیل انتظار می‌رود، بین بزرگی اقلام تعهدی اختیاری و ریسک ذاتی حسابرسی، رابطه مثبت وجود داشته باشد؛ اول، با فرض فرصت طلبی مدیریتی، اقلام تعهدی ابزاری در دست مدیریت برای سود گزارش شده هستند و مدیران اقلام تعهدی را به نفع خود دستکاری می‌کنند، دوم اینکه، اقلام تعهدی مشکلی برای حسابرسان محسوب می‌شوند که با حسابهای پرریسک مثل حسابهای دریافتی و موجودی‌ها مرتبط است (فردیناند، ۲۰۱۸).

در سطح جامعه این تصور وجود دارد که تأیید کیفیت حسابرسی توسط محیط اقتصادی، برای تداوم فعالیت بلندمدت مؤسسات حسابرسی بسیار حیاتی است و آینده حرفه حسابرسی تا حد قابل ملاحظه‌ای به کیفیت ستانده فرآیند حسابرسی بستگی دارد. همچنین، ادعا می‌شود که کیفیت، مؤلفه اساسی برای بازی رقابت بین مؤسسات حسابرسی است (هریچ، ۲۰۲۰).

از طرفی فرآیند اندازه گیری سود و نتیجه آن، نقش مهمی در اداره شرکت دارد و معمولاً کاربران صورتهای مالی، اهمیت زیادی برای آن قائل اند. از آنجا که محاسبه سود بنگاه اقتصادی، متأثر از رو شهای برآوردی حسابداری است و تهیه صورتهای مالی به عهده مدیریت واحد تجاری است، ممکن است بنا به دلایل مختلف، مدیریت اقدام به مدیریت سود نماید (ناظمی، ۱۳۹۸).

در واقع، تعریف واحدی از مدیریت سود وجود ندارد و پژوهشگران مختلف با توجه به اهداف خود، تعاریف مختلفی در این زمینه ارائه داده اند. اسکات^{۱۶} (۲۰۰۹) مدیریت سود را "انتخاب سیاستها و رویه‌های حسابداری برای نیل به اهداف ویژه" تعریف می‌کند. این سیاستها به دو طبقه: یکی انتخاب رو شهای حسابداری، مثل روش خط مستقیم استهلاک یا روش (FIFO) برای ارزیابی موجودیها و... طبقه دیگر، مربوط به اقلام تعهدی اختیاری تقسیم می‌گردند، مثلاً هزینه‌های برآوردی تضمین محصولات، ذخیره مطالبات مشکوک الوصول، ذخیره کاهش ارزش موجودیها و... (اسکات، ۲۰۱۹).

از حسابرس انتظار می‌رود، رویه‌های حسابداری سؤال برانگیز و خطاهای بااهمیت و موارد خلاف را گزارش نماید. در واقع این مسئله، شایستگی حرفه‌ای و استقلال حسابرس را خاطر نشان می‌سازد. احتمال کشف موارد نقض قرارداد توسط حسابرس، به شایستگی حسابرس و احتمال گزارش موارد نقض کشف شده، به استقلال وی بستگی دارد. حمایت بازار از حسابرس و در

¹ - Ferdinand	4
¹ - Herrbach	5
¹ - Scott	6

واقع تقاضا برای خدمات حسابداری، تا زمانی تداوم می یابد که وی قادر به کشف و گزارش موارد نقض قرارداد باشد (واتز و زیمرمن، ۲۰۱۶).

کیفیت حسابداری در استانداردهای حسابداری این گونه استنباط می شود: صدور گزارش حسابداری مناسب در خصوص رعایت اصول حسابداری پذیرفته شده همگانی توسط صاحبکار. از تعریفهایی که بسیار به آن استناد می شود تعریف دی آنجلو^{۱۸} (۱۹۸۱) است. وی کیفیت حسابداری را "سنجش و ارزیابی بازار از توانایی حسابداری در کشف تحریفهای با اهمیت و گزارشگری تحریفات کشف شده" تعریف کرده است. همچنین دی آنجلو تأکید کرده که حسابداری که موارد نادرست را کشف و گزارش نماید، حسابرس مستقل به معنای واقعی کلمه است. بنابراین طبق تعریف او، کیفیت حسابداری، افزایش توانایی حسابداری در کشف تحریفات حسابداری و ارزیابی توانایی و استقلال حسابرس توسط بازار است. تیتمن و ترومن (۲۰۰۶) کیفیت حسابداری را به عنوان صحت اطلاعاتی تعریف کردند که حسابرس به سرمایه گذاران ارائه می دهد. دیوید سان و نو^{۱۹} (۱۹۹۳) تعریف متفاوتی از کیفیت حسابداری ارائه کردند: کیفیت حسابداری به توانایی حسابداری در کشف و رفع تحریفهای با اهمیت و دستکاری در سود خالص گزارش شده مربوط می شود (حساس یگانه و آدی نفر، ۱۳۹۸).

منطقی است که پیش بینی نماییم احتمال کشف رویه های حسابداری سؤال برانگیز، توسط حسابرسان با کیفیت بالا در مقایسه با حسابرسان با کیفیت پایین، بیشتر است. از آنجا که در بسیاری از تحقیقات، از اندازه موسسات حسابداری به عنوان شاخص کیفیت حسابداری استفاده شده است، پیش بینی می شود مدیریت سود در شرکت هایی با حسابرسان با کیفیت پایین (موسسات حسابداری کوچک)، بیشتر از شرکت های با حسابرسان با کیفیت بالا (موسسات حسابداری بزرگ)، رخ دهد، از طرفی با توجه به اینکه در بیشتر تحقیقات حسابداری در ایران به پشتوانه تحقیقات خارجی و اثبات کیفیت حسابداری بالای موسسات بزرگ نسبت به موسسات کوچک در تحقیقات خارجی، کیفیت حسابداری موسسات بزرگ (سازمان حسابداری) را نسبت به موسسات کوچک بالا در نظر می گیرند،

۲-۳-۲- کیفیت حسابداری

یکی از متداول ترین تعریفها درباره کیفیت حسابداری، تعریفی است که توسط دی آنجلو^{۲۰} (۲۰۱۸) ارائه شده است. او کیفیت حسابداری را این گونه تعریف کرده است: ارزیابی (استنباط) بازار^۱ از احتمال این که حسابرس (۱) موارد تحریفات با اهمیت در صورت های مالی و یا سیستم حسابداری صاحب کار را کشف کند، و (۲) تحریف با اهمیت کشف شده را گزارش دهد. احتمال این که حسابرس موارد تحریفات با اهمیت را کشف کند، به شایستگی حسابرس، و احتمال اینکه حسابرس موارد تحریفات را اهمیت کشف شده را گزارش کند، به استقلال حسابرس بستگی دارد. تعریف "دی آنجلو" از کیفیت واقعی حسابداری مبتنی بر برداشت استفاده کنندگان^۲ یا به اصطلاح استنباط بازار از کیفیت حسابداری است.

استفاده از این تعریف در بیان کیفیت واقعی حسابداری با این فرض اساسی صورت می گیرد که برداشت از کیفیت حسابداری، منعکس کننده کیفیت واقعی حسابداری است. "شوئر"^{۲۱} (۲۰۱۰) تعریف "دی آنجلو" از کیفیت حسابداری را بدون تفکیک آن به کیفیت واقعی حسابداری و برداشت از کیفیت حسابداری پذیرفته است.

"پالمروس"^{۲۲} کیفیت حسابداری را بر حسب میزان اعتبار دهی حسابرس تعریف می کند. از آنجا که هدف حسابرس، ایجاد اطمینان نسبت به صورت های مالی است، لذا کیفیت حسابداری به معنی عاری بودن صورت های مالی حسابداری شده از

¹ - Watts and Zimmerman 7

¹ - DeAngelo 8

¹ - Davidson and Neu 9

Deangelo

Schauer

Almrose

تحریفات با اهمیت است. در واقع این تعریف، بر نتایج حسابرسی تاکید می‌ورزد، یعنی قابل اعتماد بودن صورت‌های مالی حسابرسی شده، کیفیت بالای حسابرسی را منعکس می‌کند. این تعریف به طرح پرسش زیر منتهی می‌شود: «چگونه استفاده کنندگان میزان قابل اعتماد بودن صورت‌های مالی حسابرسی شده را ارزیابی می‌کنند؟ این تعریف از کیفیت حسابرسی مبتنی بر حسابرسی‌های انجام شده است، زیرا سطح اطمینان صورت‌های مالی حسابرسی شده را نمی‌توان قبل از انجام حسابرسی تعیین کرد. در نتیجه، تعریف "پالمروس" بر کیفیت واقعی حسابرسی تاکید دارد.»^{۲۳} «نیتمان و ترومن»^{۲۴} (۲۰۱۸) کیفیت حسابرسی را میزان صحت و درستی اطلاعاتی که پس از حسابرسی در اختیار سرمایه گذاران قرار می‌گیرد، تعریف کرده اند. این تعریف مشابه تعریف "پالمروس" از کیفیت حسابرسی است. "دیویدسون و نیو"^{۲۴} (۲۰۱۸) تعریف کیفیت حسابرسی را توانایی حسابررس در کشف و گزارش تحریفات با اهمیت و نیز کشف دستکاری انجام شده در سود خالص می‌دانند اما "لام و چنگ"^{۲۵} (۲۰۱۸) اعتقاد دارند که کیفیت خدمات حسابرسی به جای آنکه به یکجا مورد بررسی قرار گیرد، باید برای هر پروژه حسابرسی جداگانه بررسی شود.

۲-۴- ادبیات نظری کیفیت اقلام تعهدی

۲-۴-۱- تعریف اقلام تعهدی

اقلام تعهدی تفاوت بین سود حسابداری و جریان وجوه نقد حاصل از عملیات را بیان می‌کند. بدین معنی که اقلام تعهدی بزرگ نشان دهنده فزونی سود گزارش شده نسبت به جریان وجوه نقد تولید شده توسط شرکت می‌باشد. این تفاوت، نتیجه قیود حسابداری می‌باشد که چه زمانی درآمد و هزینه باید شناسایی شوند (اصل تحقق درآمد و اصل تطابق). اقلام تعهدی را می‌توان به اجزای اختیاری و غیراختیاری تفکیک کرد. اجزای اختیاری اقلام تعهدی عبارت از اقلامی است که مدیریت می‌تواند کنترل‌هایی بر روی آن‌ها اعمال کند. اجزای غیراختیاری اقلام تعهدی عبارت از اقلام تعهدی است که مدیریت نمی‌تواند بر روی آن‌ها کنترلی اعمال نماید.

زای^{۲۶} (۲۰۱۵) اقلام تعهدی را در قالب فاصله بین جریان‌های نقدی عملیاتی و سود حسابداری تعریف کرده است. جونز (۲۰۱۵) تفاوت بین سود و جریان وجه نقد حاصل از عملیات را به عنوان اقلام تعهدی شناسایی کرده است. اسلوان (۲۰۱۵) اقلام تعهدی را به عنوان تغییر در سرمایه در گردش غیر نقدی منهای هزینه‌های استهلاک تعریف نمود. تعریف اسلوان از تعریف هلی (۲۰۱۶) نشأت گرفته است که دقیقاً با تعریف اقلام تعهدی عملیاتی استفاده شده در بیانیه استانداردهای مالی شماره ۹۵ (صورت جریان‌ات نقدی) مطابقت دارد. برای دستیابی به یک اندازه‌گیری جامع از اقلام تعهدی، عنوان می‌شود که در صورت عدم استفاده از حسابداری تعهدی (استفاده از حسابداری نقدی)، تنها حساب‌های نقدی در ترازنامه منعکس می‌شوند، لذا گزارش سایر حساب‌های دارایی و بدهی در ترازنامه نتیجه به کارگیری حسابداری تعهدی است. بنابراین اقلام تعهدی بیانگر تغییر در تمام دارایی‌های غیر نقدی منهای تغییر در تمام بدهی‌های غیر نقدی می‌باشد.

اقلام تعهدی بیانگر تفاوت بین سود حسابداری و جزء نقدی آن است که شامل تغییرات در موجودی کالا، حساب‌های دریافتی و حساب‌های پرداختی است. در صورتی که اقلام تعهدی مثبت بزرگ باشد و بیانگر این نکته است که سود حسابداری از وجوه نقد حاصل از عملیات واحدهای تجاری بسیار بیشتر است (نظری، ۱۴۰۰).

2Bitman, S And B Tnuenan

2Davidson And Neu

2 Lam And Chang 5

2 Xie 6

۲-۴-۲- اهمیت ارقام تعهدی

همیشه این احتمال وجود دارد که اطلاعاتی که یک شرکت ارائه می‌کند درست نباشد. بنابراین در کنار مخاطرات متعددی که در ارتباط با شرکت می‌تواند وجود داشته باشد یکی از مخاطرات جدی ریسک اطلاعات است؛ یعنی همواره ممکن است اطلاعاتی که شرکت می‌خواهد در صورت‌های مالی نشان دهد چیزی دور از واقعیت، یا فریب آمیز باشد (نخعی و خاکشور، ۱۴۰۰). بر این اساس سودی که در صورت سود و زیان ارائه می‌شود، نمی‌تواند بیانگر این موضوع باشد که واحد تجاری توان مستمر برای به دست آوردن مبلغ سود را خواهد داشت یا چه مقدار از این سود می‌تواند به‌عنوان وجه نقد میان سهامداران تقسیم شود، چون تمامی سهامداران مایل‌اند که سالانه تقریباً مبلغ ثابتی از سود سهام به آن‌ها پرداخت شود. ثبات در تقسیم سود مبین پایین بودن ریسک شرکت است. حتی اگر در سالی، شرکت به‌جای سود دچار زیان شود، باید برای جلوگیری از ایجاد نگرش منفی در سرمایه‌گذاران فعلی و آتی، پرداخت سود سهام خود را ادامه دهد. با این کار سهامداران بیشتر تمایل خواهند داشت که این زیان را موقتی تفسیر کنند (سادات برقی، ۱۳۹۹).

سود حسابداری بر اساس مبنای تعهدی شناسایی می‌شود. به‌طور معمول، استفاده از مبنای تعهدی موجب متفاوت شدن میزان سود عملیاتی گزارش‌شده با خالص جریان‌های نقدی حاصل از عملیات و گزارش یک سری ارقام تعهدی در صورت‌های مالی می‌شود. قسمتی از سود حسابداری، نقدی است. یعنی وجه نقد حاصل از عملیات شرکت در داخل این سود قرار دارد و قسمتی از آن را ارقام تعهدی (تفاوت بین سود و جریان‌های نقدی) تشکیل می‌دهند. بخش تعهدی سود به مراتب از بخش نقدی آن دارای اهمیت بیش‌تری در ارزیابی عملکرد شرکت است (مصطفی‌زاده، ۱۳۹۷).

۲-۴-۳- کیفیت ارقام تعهدی

با توجه به اجزای تشکیل‌دهنده سود و بحث‌های مطروحه در بالا، بایستی کیفیت ارقام تعهدی موجود در داخل سود، مورد توجه قرار گیرد. "کیفیت ارقام تعهدی" در تحقیقات قبلی تعاریف متعددی دارد که در این تحقیق سعی می‌شود عمده‌ترین تعاریف و روش‌های ارزیابی آن طبقه‌بندی و سپس از بین روش‌های متفاوت سنجش آن، بهترین و پرکاربردترین مدل انتخاب شود. فرانسس^۷ و دیگران (۲۰۰۴)؛ در مطالعات خود تحت عنوان اثرات قیمت‌گذاری کیفیت ارقام تعهدی، پایداری ارقام تعهدی و قابلیت پیش‌بینی آن‌ها را دلیل کیفیت این ارقام می‌دانند. پایداری ارقام تعهدی به معنی استمرار و تکرار آن‌ها در سود سال‌های بعد است و درجایی دیگر از همین تحقیق مربوط بودن ارزش ارقام تعهدی و به‌موقع بودن این ارقام را عوامل مؤثر بر کیفیت ارقام تعهدی عنوان می‌کنند. پیرس^۸ (۲۰۰۳)؛ ارتباط بین مربوط بودن سود و میانگین موزون هزینه سرمایه را دلیل کیفیت ارقام تعهدی می‌دانند. ولی در اکثر تحقیقات برای اندازه‌گیری کیفیت ارقام تعهدی از مدل تعدیل‌شده جونز استفاده می‌شود که در این مدل کیفیت ارقام تعهدی از افزایش و کاهش ارقام تعهدی غیرعادی تأثیر می‌پذیرد. درواقع نوسانات ارقام تعهدی غیرعادی یک پروکسی به‌جای کیفیت ارقام تعهدی هست (احمدی و سلم آبادی، ۱۴۰۰).

۲-۵- پیشینه تحقیق

از جمله تحقیقات داخلی و خارجی که نزدیک به عنوان تحقیق حاضر انجام شده می‌توان به تحقیقات زیر اشاره نمود:
ولی زاده ارجمند (۱۴۰۰) بررسی تاثیر افشاء تامین مالی بر رابطه بین عدم تقارن اطلاعاتی و هزینه سرمایه پرداختند نتایج نشان داد که بین عدم تقارن اطلاعاتی و هزینه سرمایه رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. و همچنین افشاء تامین مالی بر رابطه بین عدم تقارن اطلاعاتی و هزینه سرمایه تاثیر منفی و معناداری دارد. از طرفی نیک زاد و همکاران (۱۴۰۰) به بررسی تاثیر کیفیت ارقام تعهدی بر ارزش شرکت‌ها پرداختند نتایج نشان داد کیفیت ارقام تعهدی بر ارزش شرکت‌ها با دیدگاه مبتنی بر بازار شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران تاثیر معناداری دارد. از جانبی **جودی و منصورفر**

² Feransis 7

² - Pierce 8

(۱۳۹۹) بررسی عدم تقارن اطلاعاتی، کارایی سرمایه گذاری: نقش کیفیت حسابرسی پرداختن نتایج نشان میدهد که از بین شاخص‌های کیفیت حسابرسی، فقط شاخص دوره تصدی حسابرسی تأثیری بر رابطه بین عدم تقارن اطلاعاتی و کارایی سرمایه گذاری ندارد ولی سه شاخص دیگر کیفیت حسابرسی تأثیر مثبت و معنادار بر رابطه بین کارایی سرمایه گذاری و عدم تقارن اطلاعاتی دارد و موجب کاهش تأثیر منفی عدم تقارن اطلاعاتی بر کارایی سرمایه گذاری می‌شود. دانش افزایی: با بررسی‌های انجام گرفته تا به حال پژوهشی در زمینه نقش تعدیل‌گری انواع شاخصهای کیفیت حسابرسی بر رابطه بین عدم تقارن اطلاعاتی و کارایی سرمایه گذاری صورت نگرفته است. همچنین **منصورفر و جودی (۱۳۹۸)** بررسی عدم تقارن اطلاعاتی، ابعاد درونی و بیرونی کیفیت حاکمیت شرکتی: ارتقاء یا تضعیف کیفیت حسابرسی پرداختند. در شرکت‌هایی که عدم تقارن اطلاعاتی بالاتری وجود دارد، بین حاکمیت شرکتی و کیفیت حسابرسی، رابطه منفی وجود داشته است و وجود حاکمیت شرکتی موجب ارتقاء کیفیت حسابرسی نمی‌شود، ولی در شرکت‌هایی که عدم تقارن اطلاعاتی پایینتری وجود دارد، حاکمیت شرکتی قوی‌تر موجب ارتقاء کیفیت حسابرسی می‌شود. در همین راستا **حیدری و همکاران (۱۳۹۶)** بررسی نقش میانجی عدم تقارن اطلاعاتی در تبیین رابطه بین کیفیت حسابرسی و سیاست‌های تامین مالی را ارائه دادند. نتایج نشان داد که کیفیت حسابرسی اثر معناداری بر عدم تقارن اطلاعاتی ندارد. از این رو، متغیر عدم تقارن اطلاعاتی رابطه بین کیفیت حسابرسی و سیاست‌های تامین مالی را میانجی‌گری نمی‌کند و این که بین عدم تقارن اطلاعاتی و ساختار سرمایه نیز رابطه معناداری مشاهده نشد. **تسما (۲۰۲۱)** در مطالعه‌ای به بررسی کیفیت حسابرسی، ارتباطات سیاسی و عدم تقارن اطلاعاتی در بین بانک‌ها پرداخت. یافته‌های این مطالعه نشان می‌دهد که بین اظهارنظر نگرانی از تداوم فعالیت و عدم تقارن اطلاعاتی رابطه مثبت وجود دارد. هم‌چنین، وی رابطه معناداری بین نوع حسابرسی و عدم تقارن اطلاعاتی بانک‌ها گزارش کرد. در نهایت، ارتباطات سیاسی دارای اثر معناداری بر اظهارنظر مشروط، نوع حسابرسی و کیفیت حسابرسی با عدم تقارن اطلاعاتی دارد.

در همین راستا **ییلدیز^۲ (۲۰۲۱)** به بررسی رابطه بین سرمایه‌گذاران نهادی خارجی، عدم تقارن اطلاعاتی و ارزیابی دارایی در بازارهای نوظهور پرداختند. عدم تقارن اطلاعاتی و دیدگاه‌های ناهمگون سرمایه‌گذاران به طور معناداری در تبیین تصمیمات مختلف تخصیص دارایی سرمایه‌گذاران خارجی و داخلی اثر متقابل دارند. با استفاده از یک مجموعه داده بزرگ در ترکیه، یافته‌ها نشان می‌دهد که عدم تقارن اطلاعاتی و دیدگاه ناهمگون سرمایه‌گذاران نقشی اساسی در تبیین تصمیمات سرمایه‌گذاری گروه‌های مختلف سرمایه‌گذاران دارند. در حالی که **خان و همکاران (۲۰۲۰)**، در پژوهشی به بررسی ارتباطات سیاسی، هزینه‌های نمایندگی و کیفیت حسابرسی پرداختند. نتایج به دست آمده در این پژوهش نشان می‌دهد ارتباطات سیاسی شرکت موجب افزایش هزینه‌های نمایندگی می‌شود. علاوه بر این، کیفیت حسابرسی نقش تعدیل‌کننده بر ارتباط بین ارتباطات سیاسی و هزینه‌های نمایندگی شرکت‌های نمونه داشته است. از طرفی **دیگو^۳ (۲۰۱۹)** در تحقیقات خود به بررسی ارتباط بین کیفیت اقلام تعهدی و بازده سهام پرداخت. هدف از این پژوهش چگونگی تأثیرگذاری کیفیت اقلام تعهدی بر بازده سهام می‌باشد. طبق بررسی‌های انجام شده نتایج پژوهش حاکی از آن بود که کیفیت اقلام تعهدی برای سرمایه‌گذاران که با دید بلندمدت سرمایه‌گذاری نموده‌اند، سبب می‌شود بازده سهام افزایش یابد. همچنین **آنور و همکاران (۲۰۱۸)**، تحقیقی تحت عنوان کیفیت حسابرسی، مکانیزم‌های نظارتی جایگزین و هزینه نمایندگی برای سال‌های (۲۰۰۵-۱۹۹۹) در بازار سهام تگزاس آمریکا انجام دادند. نتایج تحقیق آن‌ها بیانگر این است که شرکت‌هایی که از حسابرسان بزرگ دارای تخصص در صنعت استفاده کرده‌اند به طور چشمگیری هزینه نمایندگی پایین‌تری را نسبت به سایر شرکت‌های نمونه نشان می‌دهند.

لذا با توجه به ادبیات پژوهش و تحقیق‌های صورت گرفته می‌توان اینگونه نتیجه‌گیری نمود که بنابراین پژوهش حاضر به دنبال بررسی ارتباط بین کیفیت حسابرسی، کیفیت اقلام تعهدی و عدم تقارن اطلاعاتی می‌باشد که مبنای نظری تحقیق حاضر مقاله تسما (۲۰۲۱) می‌باشد.

² Yildiz

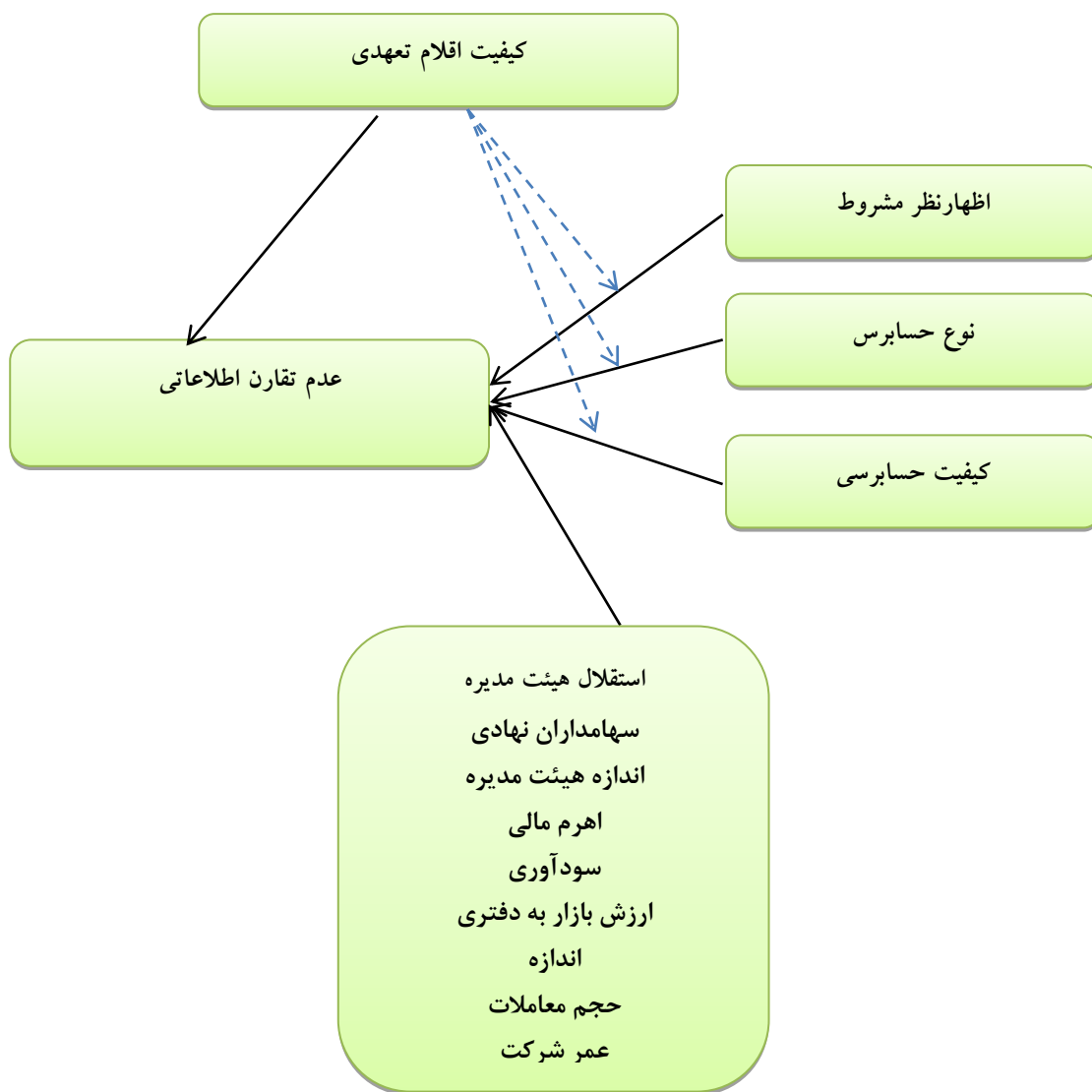
9

³ Digo

0

۳- مدل و فرضیه‌های تحقیق

با توجه به اینکه تحقیق حاضر به دنبال « بررسی ارتباط بین کیفیت حسابداری، کیفیت اقلام تعهدی و عدم تقارن اطلاعاتی » می‌باشد، لذا مدل مفهومی تحقیق به صورت زیر می‌باشد:

شکل (۱): مدل مفهومی پژوهش برگرفته از مقاله تسما (۲۰۲۱)

با توجه به مدل مفهومی، مدل رگرسیونی تحقیق به صورت زیر می‌باشد:

$$ASY_{it} = \beta_0 + \beta_1 UAQ_{it} + \beta_2 BIG_{it} + \beta_3 AQ_{it} + \beta_4 ACCQ_{it} + \beta_5 BIND_{it} + \beta_6 INST_{it} + \beta_7 BSIZE_{it} + \beta_8 LEV_{it} + \beta_9 ROA_{it} + \beta_{10} MB_{it} + \beta_{11} SIZE_{it} + \beta_{12} TV_{it} + \beta_{13} AGE_{it} + \varepsilon_{it} \quad (1)$$

$$ASY_{it} = \beta_0 + \beta_1 UAQ_{it} + \beta_2 ACCQ_{it} + \beta_3 UAQ_{it} * ACCQ_{it} + \beta_4 BIND_{it} + \beta_5 INST_{it} + \beta_6 BSIZE_{it} + \beta_7 LEV_{it} + \beta_8 ROA_{it} + \beta_9 MB_{it} + \beta_{10} SIZE_{it} + \beta_{11} TV_{it} + \beta_{12} AGE_{it} + \varepsilon_{it} \quad (2)$$

(۳)

$$ASY_{it} = \beta_0 + \beta_1 BIG_{it} + \beta_2 V_{it} + \beta_3 BIG_{it} * ACCQ_{it} + \beta_4 BIND_{it} + \beta_5 INST_{it} + \beta_6 BSIZE_{it} + \beta_7 LEV_{it} + \beta_8 ROA_{it} + \beta_9 MB_{it} + \beta_{10} SIZE_{it} + \beta_{11} TV_{it} + \beta_{12} AGE_{it} + \varepsilon_{it} \quad (4)$$

$$ASY_{it} = \beta_0 + \beta_1 AQ_{it} + \beta_2 ACCQ_{it} + \beta_3 AQ_{it} * ACCQ_{it} + \beta_4 BIND_{it} + \beta_5 INST_{it} + \beta_6 BSIZE_{it} + \beta_7 LEV_{it} + \beta_8 ROA_{it} + \beta_9 MB_{it} + \beta_{10} SIZE_{it} + \beta_{11} TV_{it} + \beta_{12} AGE_{it} + \varepsilon_{it}$$

با توجه به مدل های ذکر شده، فرضیه های تحقیق به شرح زیر مورد بررسی قرار می گیرند:

۱. بین اظهارنظر مشروط و عدم تقارن اطلاعاتی شرکت رابطه وجود دارد.
۲. بین نوع حسابرس و عدم تقارن اطلاعاتی شرکت رابطه وجود دارد.
۳. بین کیفیت حسابرسی و عدم تقارن اطلاعاتی شرکت رابطه وجود دارد.
۴. بین کیفیت اقلام تعهدی و عدم تقارن اطلاعاتی شرکت رابطه وجود دارد.
۵. کیفیت اقلام تعهدی دارای اثر تعدیلی بر رابطه بین اظهارنظر مشروط و عدم تقارن اطلاعاتی شرکت است.
۶. کیفیت اقلام تعهدی دارای اثر تعدیلی بر رابطه بین نوع حسابرس و عدم تقارن اطلاعاتی شرکت است.
۷. کیفیت اقلام تعهدی دارای اثر تعدیلی بر رابطه بین کیفیت حسابرسی و عدم تقارن اطلاعاتی شرکت است.

۴- روش شناسی تحقیق

۴-۱- روش تحقیق

تحقیق حاضر از نظر هدف، یک تحقیق کاربردی می باشد. پژوهش حاضر از نظر گردآوری داده ها و اطلاعات و روش تجزیه و تحلیل یک تحقیق توصیفی و غیرآزمایشی می باشد که سعی پژوهشگر بر این است تا یک مسئله و پرسش واقعی که در عمل وجود دارد طی یک فرایند تحقیق پاسخ دهد و در ضمن هیچگونه تغییری بر روی متغیرهای مستقل انجام نشده است از این رو بر حسب نحوه گردآوری داده ها طرح پژوهش جزو پژوهش های توصیفی-پس رویدادی طبقه بندی می شود.

۴-۲- جامعه و نمونه آماری

جامعه مطالعاتی تحقیق شامل کلیه شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران برای دوره زمانی سال های ۱۳۹۴ تا ۱۳۹۹، که تمامی شرایط زیر را دارا باشند:

- شرکت قبل از سال ۱۳۹۴ در بورس اوراق بهادار تهران پذیرفته شده باشد.
- شرکتهایی که طی بازه ۱۳۹۴-۱۳۹۹ توقف معاملاتی ۳ ماهه داشتند.
- شرکتهایی که عضو بخش مالی و سرمایه گذاری بوده اند.
- پایان سال مالی شرکت ها ۲۹ اسفند هر سال باشد.
- جزء شرکت های مالی و سرمایه گذاری نباشد.
- اطلاعات مالی مورد نیاز شرکت ها قابل دسترس باشد.

جدول (۱): نمونه گیری به روش غربالگری

۶۳۶		تعداد شرکت‌هایی که تا سال ۱۳۹۹ در بورس حضور داشتند
	(۱۴۷)	تعداد شرکت‌های که بعد از سال ۱۳۹۴ از بورس حذف یا وارد شدند
	(۱۳۲)	تعداد شرکت‌هایی که طی بازه ۱۳۹۴-۱۳۹۹ توقف معاملاتی ۳ ماهه داشتند.
۳۵۷		تعداد شرکت‌های که بین سال‌های ۱۳۹۴-۱۳۹۹ در بورس اوراق بهادار فعال بوده اند.
	(۹۴)	تعداد شرکت‌هایی که عضو بخش مالی و سرمایه‌گذاری بوده اند.
	(۸۶)	تعداد شرکت‌هایی که پایان سال مالی آن‌ها منتهی به ۱۲/۲۹ نبوده است
	(۳۷)	تعداد شرکت‌هایی که اطلاعات مورد نیاز آنها در بازه زمانی در دسترس نبوده یا ناقص بوده است
۱۴۰		تعداد شرکت‌هایی که اطلاعات آن‌ها کامل و در دسترس هستند.

۴-۳- ابزار گردآوری و تجزیه و تحلیل داده‌ها

جهت جمع آوری داده‌های مربوط به متغیرهای پژوهش از منابع موجود و معتبر استفاده شده است. در این پژوهش داده‌های اولیه با استفاده از متن صورت‌های مالی، یادداشت‌های همراه آن‌ها، اطلاعات موجود در نرم‌افزار اطلاعاتی ره آورد نوین و بانک اطلاعاتی سازمان بورس اوراق بهادار استخراج شده است. و سایت اینترنتی مدیریت پژوهش، توسعه و مطالعات اسلامی- سازمان بورس اوراق بهادار (وب سایت www.rdis.ir) مراجعه شد. اطلاعات مربوط به مبانی نظری و تئوریک تحقیق، به صورت کتابخانه‌ای و با استفاده از کتب و مقالات فارسی و انگلیسی جمع آوری شده است. همچنین جهت آزمون فرضیه‌ها و در نهایت تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم‌افزار Excel جهت طبقه بندی و محاسبه متغیرها استفاده گردید و در نهایت اطلاعات حاصل با استفاده از نرم‌افزار اقتصادسنجی Eviews8 مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

۵- یافته‌ها و تحلیل داده‌ها:

۵-۱- یافته‌های مربوط به آمار توصیفی متغیرها

جدول شماره ۲، آماره‌های توصیفی متغیرهای تحقیق در طی دوره مورد بررسی را نشان می‌دهد. با توجه به اینکه تعداد ۱۴۰ شرکت در دوره زمانی ۶ ساله بین سال‌های ۱۳۹۴ الی ۱۳۹۹ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت، بنابراین تعداد کل مشاهدات در پژوهش حاضر شامل ۸۴۰ سال-شرکت می‌باشد. در ادامه خلاصه یافته‌های پژوهش در بخش آمار توصیفی آمده است:

جدول (۲): آمار توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیر	نماد	میانگین	میان	حداکثر	حداقل	انحراف معیار
عدم تقارن اطلاعاتی	ASY	۰.۶۰۵۰۵	۰.۴۵۰۹۳۲	۳.۱۶۳۴۹۱	۰.۰۳۴۷۶۳	۰.۴۶۳۶۷۸
اظهار نظر مشروط	UAO	۰.۴۳۵۷۱۴	۰.۰۰۰۰۰۰	۱.۰۰۰۰۰۰	۰.۰۰۰۰۰۰	۰.۴۹۶۱۴۶
نوع حسابرس	BIG	۰.۱۹۶۴۲۹	۰.۰۰۰۰۰۰	۱.۰۰۰۰۰۰	۰.۰۰۰۰۰۰	۰.۳۹۷۵۳۳
کیفیت حسابرسی	AQ	۰.۱۸۵۰۳۶	۰.۱۶۷۵۸۶	۰.۹۰۹۷۸۴	۰.۰۰۰۱۳۵	۰.۱۸۳۰۲۴
کیفیت اقلام تعهدی	ACCQ	۰.۱۵۰۴۷۳	۰.۱۳۶۹۰۴	۰.۹۶۳۳۳۶	۰.۰۰۰۲۸۲	۰.۱۶۳۸۰۱
استقلال هیئت مدیره	BIND	۰.۵۸۷۸۶۸	۰.۶۰۰۰۰۰	۱.۰۰۰۰۰۰	۰.۰۰۰۰۰۰	۰.۱۸۹۳۷۰
سهامداران نهادی	INST	۰.۳۶۹۹۴۱	۰.۳۰۳۲۰۰	۰.۹۸۹۰۰۰	۰.۰۰۰۰۰۰	۰.۳۱۸۴۶۱
اندازه هیئت مدیره	BSIZE	۵.۰۱۹۰۴۸	۵.۰۰۰۰۰۰	۷.۰۰۰۰۰۰	۳.۰۰۰۰۰۰	۰.۲۴۸۲۲۴
اهرم مالی	LEV	۰.۵۲۰۹۵۵	۰.۵۳۱۱۶۰	۰.۹۵۲۸۵۵	۰.۰۱۳۸۶۳	۰.۱۹۵۳۷۵
سودآوری	ROA	۰.۱۵۰۰۸۷	۰.۱۲۳۲۷۴	۰.۶۸۱۹۷۷	-۰.۲۹۷۷۲۹	۰.۱۵۱۶۸۹
ارزش بازار به دفتری	MB	۳.۹۵۵۳۶۲	۲.۸۹۰۲۳۹	۱۳.۹۲۱۴۲	۰.۵۲۲۷۵۲	۲.۹۱۱۹۱۰
اندازه شرکت	SIZE	۱۴.۸۲۲۵۱	۱۴.۵۹۱۰۸	۲۰.۷۶۸۶۹	۱۱.۴۰۶۸۱	۱.۵۶۶۰۳۵
حجم معاملات	TV	۰.۵۶۸۷۲۷	۰.۴۵۵۱۸۱	۱.۹۷۷۶۳۶	۰.۰۱۲۸۳۴	۰.۴۱۰۹۹۹
عمر شرکت	AGE	۲۱.۲۱۴۲۹	۲۰.۰۰۰۰۰۰	۵۳.۰۰۰۰۰۰	۷.۰۰۰۰۰۰	۸.۷۵۶۰۹۳

۲-۶- یافته های مربوط به آزمون مانایی متغیرها

به منظور بررسی مانایی متغیرهای تحقیق از آزمون دیکی فولر تعمیم یافته (نوع فیشر) استفاده شده است. با توجه به خروجی مندرج در جدول شماره (۳)، سطوح معناداری تمامی آزمون های مذکور از خطای نوع اول ۰/۰۵ کوچک تر هستند و در نتیجه فرضیه صفر آماری آزمون مبنی بر وجود ریشه واحد رد شده و می توان پذیرفت که سری های مورد مطالعه در این سطح خطا مانا هستند و بنابراین، رفتار مقادیر متغیرها، در طول زمان دستخوش تغییرات رونددار نخواهد شد.

جدول (۳): نتایج آزمون مانایی متغیرها

متغیر	نماد	آماره آزمون	سطح معناداری
عدم تقارن اطلاعاتی	ASY	-۸.۰۳۷۴۵۴	۰.۰۰۰۰
اظهاری نظر مشروط	UAO	-۱۰.۰۳۴۷۱	۰.۰۰۰۰
نوع حسابرس	BIG	-۷.۸۰۰۵۹۱	۰.۰۰۰۰
کیفیت حسابرسی	AQ	-۱۵.۶۵۹۸۵	۰.۰۰۰۰
کیفیت اقلام تعهدی	ACCQ	-۲۲.۰۷۱۳۵	۰.۰۰۰۰
استقلال هیئت مدیره	BIND	-۹.۷۷۷۴۲۲	۰.۰۰۰۰
سهامداران نهادی	INST	-۸.۱۸۶۲۶۵	۰.۰۰۰۰
اندازه هیئت مدیره	BSIZE	-۹.۷۱۶۴۳۸	۰.۰۰۰۰
اهرم مالی	LEV	-۱۳.۰۳۸۷۳	۰.۰۰۰۰
سودآوری	ROA	-۶.۵۹۲۷۹۷	۰.۰۰۰۰
ارزش بازار به دفتری	MB	-۷.۱۸۷۸۱۲	۰.۰۰۰۰
اندازه شرکت	SIZE	-۶.۹۶۰۸۸۴	۰.۰۰۰۰
حجم معاملات	TV	-۴.۸۸۰۷۳۸	۰.۰۰۰۰
عمر شرکت	AGE	-۸.۶۸۵۷۹۹	۰.۰۰۰۰

۳-۶- یافته های مربوط به ضریب همبستگی

ضریب همبستگی به منظور تعیین میزان رابطه، نوع و جهت رابطه ی بین دو متغیر فاصله ای یا نسبی و یا یک متغیر فاصله ای و یک متغیر نسبی به کار برده می شود. در واقع این ضریب، متناظر پارامتری ضریب همبستگی اسپیرمن می باشد. نتایج آزمون همبستگی پیرسون در جدول (۴) ارائه شده اند. همان گونه که مشاهده می شود در برخی موارد همبستگی معنی داری وجود دارد. هم چنین، در برخی موارد اندک بین متغیرهای زوجی همبستگی معنی داری قابل مشاهده است؛ اما این همبستگی ها قوی نیستند و ایجاد هم خطی نمی کنند. به عبارت بهتر در ادامه تحلیل ها از نظر بررسی روابط بین متغیرها مشکل محتوایی وجود ندارد؛ زیرا اگر همبستگی قوی بین متغیرهای توضیحی مدل وجود داشته باشد، منجر به بروز هم خطی شده و بررسی روابط در چنین حالتی نادرست خواهد بود.

جدول (۴): آزمون همبستگی متغیرها

	ASY	UAO	BIG	AQ	ACCQ	BIND	INST	BSIZE	LEV	ROA	MB	SIZE	TV	AGE
ASY	۱.۰۰۰۰۰۰													
UAO	۰.۰۹۵۵۳۵	۱.۰۰۰۰۰۰												
	۰.۰۰۵۶	-----												
BIG	-۰.۰۷۰۰۶۶	۰.۰۹۱۲۹۳	۱.۰۰۰۰۰۰											
	۰.۰۴۲۳	۰.۰۰۸۱	-----											
AQ	۰.۱۳۶۶۷۷	-۰.۰۹۲۱۳۵	-۰.۰۴۸۶۲۸	۱.۰۰۰۰۰۰										
	۰.۰۰۰۱	۰.۰۰۷۵	۰.۱۵۸۹	-----										
ACCQ	۰.۰۷۵۸۶۱	-۰.۰۸۲۸۹۶	-۰.۰۳۵۳۶۵	۰.۶۹۲۲۸۴	۱.۰۰۰۰۰۰									
	۰.۰۲۷۹	۰.۰۱۶۳	۰.۳۰۵۹	۰.۰۰۰۰	-----									
BIND	-۰.۰۵۱۷۴۵	-۰.۰۰۰۲۱۶	-۰.۰۳۶۸۰۵	-۰.۰۳۶۸۲۵	-۰.۰۱۵۳۰۳	۱.۰۰۰۰۰۰								
	۰.۱۳۴۰	۰.۹۹۵۰	۰.۳۱۳۷	۰.۲۸۶۴	۰.۶۵۷۸	-----								
INST	-۰.۱۱۰۷۴۰	-۰.۰۱۰۸۱۲	۰.۲۴۹۹۰۷	-۰.۰۹۲۲۸۳	-۰.۰۵۲۴۸۵	-۰.۰۴۷۵۳۲	۱.۰۰۰۰۰۰							
	۰.۰۰۱۳	۰.۷۵۴۴	۰.۰۰۰۰	۰.۰۰۷۴	۰.۱۲۸۵	۰.۱۶۸۷	-----							
BSIZE	۰.۳۹۹۶۶	-۰.۰۴۸۱۱۳	-۰.۰۳۷۹۶۲	۰.۰۰۸۵۴۸	-۰.۰۰۶۲۴۸	۰.۰۱۳۸۵۷	-۰.۰۹۳۰۳۸	۱.۰۰۰۰۰۰						
	۰.۲۴۷۳	۰.۱۶۳۶	۰.۲۷۱۸	۰.۰۰۴۶	۰.۸۵۶۵	۰.۶۸۸۴	۰.۰۰۷۰	-----						
LEV	۰.۰۴۵۳۳۰	۰.۰۰۲۲۵۸	۰.۱۵۵۵۲۴	-۰.۱۹۰۲۳۹	-۰.۲۴۵۹۶۶	-۰.۰۷۷۵۶۲	۰.۳۹۱۲۸	-۰.۰۷۷۶۵۳	۱.۰۰۰۰۰۰					
	۰.۱۸۹۴	۰.۹۴۷۹	۰.۰۰۰۰	۰.۰۰۰۰	۰.۰۰۰۰	۰.۰۲۴۶	۰.۲۵۷۳	۰.۰۲۴۴	-----					
ROA	-۰.۰۹۱۸۳۱	-۰.۰۵۷۲۵۶	۰.۰۲۹۹۲۰	۰.۱۹۹۵۹۲	۰.۳۳۴۵۱۷	۰.۰۵۹۴۰۰	۰.۰۳۷۶۱۸	۰.۰۲۸۱۸۲	-۰.۵۸۲۲۷۳	۱.۰۰۰۰۰۰				
	۰.۰۰۷۷	۰.۰۹۷۳	۰.۳۸۶۵	۰.۰۰۰۰	۰.۰۰۰۰	۰.۰۸۵۳	۰.۲۷۶۱	۰.۴۱۴۷	۰.۰۰۰۰	-----				
MB	۰.۱۵۸۸۸۰	-۰.۰۵۵۴۹۳	-۰.۰۴۴۱۹۰	۰.۱۱۰۹۳۰	۰.۰۹۸۱۳۹	-۰.۰۲۴۵۸۲	-۰.۰۹۲۴۷۹	-۰.۰۳۵۵۲۹	۰.۰۵۹۶۱۳	۰.۱۳۵۴۳۸	۱.۰۰۰۰۰۰			
	۰.۰۰۰۰	۰.۰۰۸۰	۰.۲۰۰۷	۰.۰۰۱۳	۰.۰۰۴۴	۰.۴۷۶۸	۰.۰۰۷۳	۰.۳۰۳۷	۰.۰۸۴۲	۰.۰۰۰۱	-----			
SIZE	-۰.۰۳۷۹۲۶	۰.۱۷۱۵۰۸	۰.۲۴۶۵۳۰	۰.۰۵۰۰۳۹	۰.۱۵۹۲۴۴	۰.۱۰۴۸۷۸	۰.۲۹۲۳۵۷	-۰.۰۵۵۰۰۸	-۰.۰۷۶۲۷۸	۰.۳۲۶۷۸۲	-۰.۰۶۶۷۸۱	۱.۰۰۰۰۰۰		
	۰.۲۷۲۲	۰.۰۰۰۰	۰.۰۰۰۰	۰.۱۴۷۳	۰.۰۰۰۰	۰.۰۰۲۳	۰.۰۰۰۰	۰.۱۱۱۱	۰.۰۲۷۱	۰.۰۰۰۰	۰.۰۵۳۰	-----		
TV	۰.۳۱۶۰۹۳	۰.۰۸۶۵۶۷	-۰.۰۸۷۲۶۵	۰.۰۹۹۰۸۰	۰.۰۲۷۸۳۲	-۰.۰۸۳۲۸۳	-۰.۰۲۷۲۸۰۸	-۰.۰۱۴۰۵۴	۰.۰۲۶۸۴۵	-۰.۰۴۴۰۱۸	۰.۲۷۲۰۹۱	-۰.۲۷۱۳۷۲	۱.۰۰۰۰۰۰	
	۰.۰۰۰۰	۰.۰۱۲۱	۰.۰۱۱۴	۰.۰۰۴۰	۰.۴۲۰۵	۰.۰۱۵۸	۰.۰۰۰۰	۰.۶۸۴۲	۰.۴۳۷۱	۰.۲۰۲۵	۰.۰۰۰۰	۰.۰۰۰۰	-----	
AGE	۰.۰۰۵۰۳۸۳	-۰.۰۳۵۲۳۵	۰.۱۴۵۷۴۷	۰.۰۳۱۴۳۲	-۰.۰۰۱۱۳۳	-۰.۱۱۳۲۳۲	-۰.۰۱۳۵۳۱	-۰.۰۰۱۸۸۰	-۰.۰۳۸۹۶۲	-۰.۰۰۵۷۰۶	۰.۰۹۹۴۲۷	-۰.۰۹۱۵۰۵	-۰.۰۲۶۲۵۰	۱.۰۰۰۰۰۰
	۰.۱۴۴۶	۰.۳۰۷۷	۰.۰۰۰۰	۰.۳۶۲۹	۰.۹۷۳۸	۰.۰۰۱۰	۰.۶۹۵۳	۰.۹۵۶۶	۰.۲۵۹۳	۰.۸۶۸۸	۰.۰۰۳۹	۰.۰۰۸۰	۰.۴۴۷۴	-----

با توجه به نتایج به دست آمده برای سطوح معناداری و ضرایب همبستگی، می توان مشاهده کرد که بسیاری از متغیرها دارای همبستگی معناداری نمی باشند و یا در صورتی که دارای همبستگی هستند، ضریب به دست آمده چندان قوی نمی باشد که نشان از عدم وجود همخطی بین متغیرهای پژوهش دارد.

۴-۶- نتایج تخمین مدل رگرسیونی اول

پیش از تخمین مدل رگرسیونی تحقیق، آزمون های تشخیصی به منظور تعیین معناداری اثرات مقطعی مدل انجام شده است. جدول (۵) یافته های مربوط به این آزمون ها را نشان می دهد.

جدول (۵): نتایج آزمون های چاو و هاسمن در تشخیص اثرات مقطعی

فرضیه	آزمون	آماره	درجه آزادی	سطح معناداری	نتایج
فرضیه اول	۷.۳۴۵۸۰۲	(۱۳۹.۶۸۷)	۰.۰۰۰۰	پانلی (تابلویی)	۷.۳۴۵۸۰۲
	۶۶.۲۶۸۱۰۲	۱۳	۰.۰۰۰۰	اثرات ثابت	۶۶.۲۶۸۱۰۲
فرضیه دوم	۷.۴۵۹۳۸۶	(۱۳۹.۶۸۸)	۰.۰۰۰۰	پانلی (تابلویی)	۷.۴۵۹۳۸۶
	۶۱.۵۴۴۲۵۰	۱۲	۰.۰۰۰۰	اثرات ثابت	۶۱.۵۴۴۲۵۰
فرضیه سوم	۷.۴۵۷۹۶۴	(۱۳۹.۶۸۸)	۰.۰۰۰۰	پانلی (تابلویی)	۷.۴۵۷۹۶۴
	۵۹.۴۸۷۲۷۷	۱۲	۰.۰۰۰۰	اثرات ثابت	۵۹.۴۸۷۲۷۷
فرضیه چهارم	۷.۲۹۹۳۹۷	(۱۳۹.۶۸۸)	۰.۰۰۰۰	پانلی (تابلویی)	۷.۲۹۹۳۹۷
	۷۲.۱۸۷۷۹۴	۱۲	۰.۰۰۰۰	اثرات ثابت	۷۲.۱۸۷۷۹۴

با توجه به سطح معناداری آزمون چاو جهت تعیین معناداری اثرات مقطعی در مدل های رگرسیونی تحقیق، که بزرگ تر از خطای نوع اول ۰/۰۵ به دست آمده، فرض صفر این آزمون مبنی بر عدم معناداری اثرات مقطعی در های تحقیق رد شده و می توان پذیرفت که مدل رگرسیونی این بخش باید به روش داده های پانلی (تابلویی) تخمین زده شود. هم چنین، سطح معناداری به دست آمده برای آزمون هاسمن نیز پایین تر از خطای ۵ درصد است که نشان از اولویت روش داده های اثرات ثابت نسبت به تصادفی دارد. بنابراین، مدل رگرسیونی این بخش با استفاده از روش داده های پانلی-اثرات ثابت تخمین زده می شود.

۵-۶- نتایج برآورد ضرایب تأثیر

جدول (۶) خلاصه یافته های این مدل را نشان می دهد.

جدول (۶): نتایج تخمین مدل های رگرسیونی

آزمون	خروجی	فرضیه اول	فرضیه دوم	فرضیه سوم	فرضیه چهارم
آزمون F	آماره F	۸.۷۰۵۹۷۰	۸.۷۳۸۱۰۵	۸.۷۳۱۷۵۱	۸.۷۴۲۵۹۵
	سطح معناداری	۰.۰۰۰۰۰۰	۰.۰۰۰۰۰۰	۰.۰۰۰۰۰۰	۰.۰۰۰۰۰۰
بروش-پاگان	دوربین-واتسون	۱.۸۰۴۰۴۹	۱.۸۰۳۲۰۰	۱.۸۱۲۲۹۲	۱.۸۰۸۰۷۰
	آماره بروش-پاگان	۱۹.۳۵۲۱۵	۱۷.۷۸۱۷۲	۱۵.۵۶۹۹۴	۱۵.۶۵۰۵۰
دوربین-واتسون	سطح معناداری	۰.۱۱۲۶	۰.۱۲۲۵	۰.۲۱۱۷	۰.۲۰۷۸

۶-۶- نتایج تخمین مدل رگرسیونی

جدول (۷): نتایج تخمین مدل رگرسیونی اول

$$ASY_{it} = \beta_0 + \beta_1 UAO_{it} + \beta_2 BIG_{it} + \beta_3 AQ_{it} + \beta_4 ACCQ_{it} + \beta_5 BIND_{it} + \beta_6 INST_{it} + \beta_7 BSIZE_{it} + \beta_8 LEV_{it} + \beta_9 ROA_{it} + \beta_{10} MB_{it} + \beta_{11} SIZE_{it} + \beta_{12} TV_{it} + \beta_{13} AGE_{it} + \varepsilon_{it}$$

متغیر	نماد	بتا	انحراف استاندارد	تی استودنت	معناداری
ضریب ثابت	C	-۰.۶۲۱۲۵۴	۰.۹۷۰۰۵	-۶.۴۰۴۳۶۸	۰.۰۰۰۰
اظهارنظر مشروط	UAO	۰.۰۶۳۴۴۲	۰.۰۰۸۳۴۶	۷.۹۴۸۹۶۵	۰.۰۰۰۰
نوع حسابرس	BIG	-۰.۰۷۷۳۹۸	۰.۰۱۰۸۶۹	-۷.۱۲۰۷۷۸	۰.۰۰۰۰
کیفیت حسابرسی	AQ	-۰.۱۷۰۸۹۵	۰.۰۱۸۸۶۷	-۹.۰۵۷۸۵۵	۰.۰۰۰۰
کیفیت اقلام تعهدی	ACCQ	-۰.۰۲۶۱۹۱	۰.۰۰۷۲۰۲	-۳.۶۳۶۶۳۸	۰.۰۰۰۳
استقلال هیئت مدیره	BIND	-۰.۰۵۰۵۸۷	۰.۰۲۱۲۹۹	-۲.۳۷۵۰۹۳	۰.۰۱۷۶
سهامداران نهادی	INST	-۰.۰۲۳۲۳۹	۰.۰۱۳۶۹۳	-۱.۶۹۷۱۶۶	۰.۰۸۹۷
اندازه هیئت مدیره	BSIZE	۰.۱۰۴۲۱۴	۰.۰۱۶۰۵۶	۶.۴۹۰۵۴۲	۰.۰۰۰۰
اهرم مالی	LEV	-۰.۰۱۴۸۱۸	۰.۰۲۶۵۴۴	-۰.۵۵۸۲۳۹	۰.۵۷۶۷
سودآوری	ROA	-۰.۴۵۹۲۴۶	۰.۰۳۶۲۲۱	-۱۲.۳۶۷۹۰۱	۰.۰۰۰۰
ارزش بازار به دفتری	MB	۰.۰۰۵۱۷۹	۰.۰۰۰۵۳۵	۹.۶۷۲۷۸۶	۰.۰۰۰۰
اندازه شرکت	SIZE	۰.۰۳۱۵۱۹	۰.۰۰۳۰۷۱	۱۰.۲۶۴۴۵	۰.۰۰۰۰
حجم معاملات	TV	۰.۳۱۳۵۰۵	۰.۰۱۰۴۲۳	۳۰.۰۷۷۹۴	۰.۰۰۰۰
عمر شرکت	AGE	۰.۰۰۳۳۹۰	۰.۰۰۰۴۶۹	۷.۲۳۳۸۳۷	۰.۰۰۰۰

- سطح معناداری به دست آمده برای متغیر مستقل اظهارنظر مشروط شرکت (UAO) کمتر از خطای ۵ درصد می باشد که نشان می دهد بین اظهارنظر مشروط و عدم تقارن اطلاعاتی شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران رابطه معناداری وجود دارد. علاوه بر این، ضریب به دست آمده برای متغیر مستقل اظهارنظر مشروط شرکت مثبت است که نشان می دهد با افزایش اظهارنظر مشروط، عدم تقارن اطلاعاتی شرکت ها نیز افزایش پیدا کرده است (تایید فرضیه اول پژوهش).
- سطح معناداری به دست آمده برای متغیر مستقل نوع حسابرس شرکت (BIG) کمتر از خطای ۵ درصد می باشد که نشان می دهد بین نوع حسابرس و عدم تقارن اطلاعاتی شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران رابطه معناداری وجود دارد. علاوه بر این، ضریب به دست آمده برای متغیر مستقل نوع حسابرس شرکت منفی است که نشان می دهد با افزایش استفاده از خدمات سازمان حسابرسی، عدم تقارن اطلاعاتی شرکت ها کاهش پیدا کرده است (تایید فرضیه دوم پژوهش).
- سطح معناداری به دست آمده برای متغیر مستقل کیفیت حسابرسی شرکت (AQ) کمتر از خطای ۵ درصد می باشد که نشان می دهد بین کیفیت حسابرسی و عدم تقارن اطلاعاتی شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران رابطه معناداری وجود دارد. علاوه بر این، ضریب به دست آمده برای متغیر مستقل کیفیت حسابرسی شرکت منفی است که نشان می دهد با افزایش کیفیت حسابرسی، عدم تقارن اطلاعاتی شرکت ها کاهش پیدا کرده است (تایید فرضیه سوم پژوهش).
- سطح معناداری به دست آمده برای متغیر مستقل کیفیت اقلام تعهدی شرکت (ACCQ) کمتر از خطای ۵ درصد می باشد که نشان می دهد بین کیفیت اقلام تعهدی و عدم تقارن اطلاعاتی شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران رابطه معناداری وجود دارد. علاوه بر این، ضریب به دست آمده برای متغیر مستقل کیفیت اقلام تعهدی شرکت

منفی است که نشان می‌دهد با افزایش کیفیت اقلام تعهدی، عدم تقارن اطلاعاتی شرکت‌ها کاهش پیدا کرده است (تایید فرضیه چهارم پژوهش).

جدول (۸): نتایج تخمین مدل رگرسیونی دوم

$$ASY_{it} = \beta_0 + \beta_1 UAO_{it} + \beta_2 ACCQ_{it} + \beta_3 UAO_{it} * ACCQ_{it} + \beta_4 BIND_{it} + \beta_5 INST_{it} + \beta_6 BSIZE_{it} + \beta_7 LEV_{it} + \beta_8 ROA_{it} + \beta_9 MB_{it} + \beta_{10} SIZE_{it} + \beta_{11} TV_{it} + \beta_{12} AGE_{it} + \varepsilon_{it}$$

معناداری	تی استودنت	انحراف استاندارد	بتا	نماد	متغیر
۰.۰۰۰۰	-۵.۳۳۳۰۶۶	۰.۰۹۷۰۴۷	-۰.۵۱۷۵۵۹	C	ضریب ثابت
۰.۰۰۰۰	۵.۶۹۸۲۵۸	۰.۰۱۰۵۵۳	۰.۰۶۰۱۳۳	UAO	اظهارنظر مشروط
۰.۰۰۰۰	۹.۲۲۵۲۲۳	۰.۰۱۷۲۹۶	۰.۱۵۹۵۶۲	ACCQ	کیفیت اقلام تعهدی
۰.۷۵۵۸	-۰.۳۱۱۰۶۲	۰.۰۳۴۳۴۶	-۰.۰۱۰۶۸۴	UAO*ACCQ	اظهارنظر مشروط*کیفیت اقلام تعهدی
۰.۰۱۱۸	-۲.۵۱۷۲۸۶	۰.۰۲۱۴۳۲	-۰.۰۵۳۹۵۲	BIND	استقلال هیئت مدیره
۰.۰۰۰۰۶	-۳.۴۱۱۶۹۶	۰.۰۱۳۵۴۳	-۰.۰۴۶۲۰۵	INST	سهامداران نهادی
۰.۰۰۰۰	۶.۴۹۹۴۴۵	۰.۰۱۶۱۴۵	۰.۱۰۴۹۳۱	BSIZE	اندازه هیئت مدیره
۰.۰۱۰۴	-۲.۵۶۲۳۵۶	۰.۰۲۶۱۰۹	-۰.۰۶۶۹۰۲	LEV	اهرم مالی
۰.۰۰۰۰	-۱۳.۹۰۴۹۹	۰.۰۳۶۱۸۶	-۰.۵۰۳۱۶۶	ROA	سودآوری
۰.۰۰۰۰	۱۰.۴۵۹۶۸	۰.۰۰۰۵۳۷	۰.۰۰۵۶۲۲	MB	ارزش بازار به دفتری
۰.۰۰۰۰	۹.۰۴۹۴۴۴	۰.۰۰۳۰۷۸	۰.۰۲۷۸۵۵	SIZE	اندازه شرکت
۰.۰۰۰۰	۳۰.۵۳۹۱۹	۰.۰۱۰۴۴۵	۰.۳۱۸۹۶۷	TV	حجم معاملات
۰.۰۰۰۰	۶.۲۲۰۴۴۷	۰.۰۰۰۴۶۳	۰.۰۰۲۸۷۷	AGE	عمر شرکت

- سطح معناداری به دست آمده برای متغیر تعدیل گر اظهارنظر مشروط*کیفیت اقلام تعهدی شرکت (UAO*ACCQ) بیشتر از خطای ۵ درصد می‌باشد که نشان می‌دهد کیفیت اقلام تعهدی دارای اثر تعدیلی بر رابطه بین اظهارنظر مشروط و عدم تقارن اطلاعاتی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران نمی‌باشد (رد فرضیه پنجم پژوهش).

جدول (۹): نتایج تخمین مدل رگرسیونی سوم

$$ASY_{it} = \beta_0 + \beta_1 BIG_{it} + \beta_2 ACCQ_{it} + \beta_3 BIG_{it} * ACCQ_{it} + \beta_4 BIND_{it} + \beta_5 INST_{it} + \beta_6 BSIZE_{it} + \beta_7 LEV_{it} + \beta_8 ROA_{it} + \beta_9 MB_{it} + \beta_{10} SIZE_{it} + \beta_{11} TV_{it} + \beta_{12} AGE_{it} + \varepsilon_{it}$$

معناداری	تی استودنت	انحراف استاندارد	بتا	نماد	متغیر
۰.۰۰۰۰	-۶.۲۲۵۴۷۴	۰.۰۹۷۵۸۴	-۰.۶۰۷۵۰۹	C	ضریب ثابت
۰.۰۰۰۰	-۵.۸۴۵۴۹۷	۰.۰۱۳۸۳۱	-۰.۰۸۰۸۵۰	BIG	نوع حسابرس
۰.۰۰۰۰	۸.۳۹۰۱۰۷	۰.۰۱۶۳۲۶	۰.۱۳۶۹۷۶	ACCQ	کیفیت اقلام تعهدی
۰.۲۶۹۸	۱.۱۰۳۵۹۴	۰.۰۴۴۲۵۳	۰.۰۴۸۸۳۷	BIG*ACCQ	نوع حسابرس*کیفیت اقلام تعهدی
۰.۰۰۶۲	-۲.۷۳۵۷۳۷	۰.۰۲۱۴۱۴	-۰.۰۵۸۵۸۲	BIND	استقلال هیئت مدیره
۰.۰۱۴۰	-۲.۴۵۷۹۶۳	۰.۰۱۳۷۶۵	-۰.۰۳۳۸۳۴	INST	سهامداران نهادی
۰.۰۰۰۰	۶.۲۳۰۳۶۸	۰.۰۱۶۱۳۳	۰.۱۰۰۵۱۷	BSIZE	اندازه هیئت مدیره
۰.۰۶۱۸	-۱.۸۶۷۷۰۴	۰.۰۲۶۶۴۱	-۰.۰۴۹۷۵۷	LEV	اهرم مالی
۰.۰۰۰۰	-۱۴.۱۹۵۹۵	۰.۰۳۶۱۷۶	-۰.۵۱۳۵۵۲	ROA	سودآوری
۰.۰۰۰۰	۹.۶۵۶۱۷۹	۰.۰۰۰۵۳۸	۰.۰۰۵۱۹۱	MB	ارزش بازار به دفتری
۰.۰۰۰۰	۱۲.۱۷۸۵۶	۰.۰۰۳۰۰۴	۰.۰۳۶۵۸۴	SIZE	اندازه شرکت
۰.۰۰۰۰	۳۲.۱۵۱۳۰	۰.۰۱۰۳۳۹	۰.۳۳۲۴۰۳	TV	حجم معاملات
۰.۰۰۰۰	۷.۳۵۸۵۰۵	۰.۰۰۰۴۷۱	۰.۰۰۳۴۶۸	AGE	عمر شرکت

- سطح معناداری به دست آمده برای متغیر تعدیل گر نوع حسابرس*کیفیت اقلام تعهدی شرکت (BIG*ACCQ) بیشتر از خطای ۵ درصد می باشد که نشان می دهد کیفیت اقلام تعهدی دارای اثر تعدیلی بر رابطه بین نوع حسابرس و عدم تقارن اطلاعاتی شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران نمی باشد (رد فرضیه ششم پژوهش).

جدول (۱۰): نتایج تخمین مدل رگرسیونی چهارم

$$ASY_{it} = \beta_0 + \beta_1 AQ_{it} + \beta_2 ACCQ_{it} + \beta_3 AQ_{it} * ACCQ_{it} + \beta_4 BIND_{it} + \beta_5 INST_{it} + \beta_6 BSIZE_{it} + \beta_7 LEV_{it} + \beta_8 ROA_{it} + \beta_9 MB_{it} + \beta_{10} SIZE_{it} + \beta_{11} TV_{it} + \beta_{12} AGE_{it} + \varepsilon_{it}$$

معناداری	تی استودنت	انحراف استاندارد	بتا	نماد	متغیر
۰.۰۰۰۰	-۵.۷۳۴۵۸۴	۰.۰۹۶۱۲۸	-۰.۵۵۱۲۵۵	C	ضریب ثابت
۰.۰۰۰۰	۱۳.۶۱۷۷۸	۰.۰۲۲۷۸۴	۰.۳۱۰۲۶۷	AQ	کیفیت حسابرسی
۰.۰۰۰۰	۸.۲۳۸۳۸۴	۰.۰۲۶۷۲۹	۰.۲۲۰۲۰۵	ACCQ	کیفیت اقلام تعهدی
۰.۰۰۰۰	-۱۱.۴۷۰۹۴	۰.۰۲۴۷۶۳	-۰.۲۸۴۰۵۴	AQ*ACCQ	کیفیت حسابرسی*کیفیت اقلام تعهدی
۰.۰۰۹۲	-۲.۶۰۵۲۹۵	۰.۰۲۱۲۷۰	-۰.۰۵۵۴۱۴	BIND	استقلال هیئت مدیره
۰.۰۰۰۹	-۳.۳۲۶۱۷۵	۰.۰۱۳۴۲۴	-۰.۰۴۴۶۵۱	INST	سهامداران نهادی
۰.۰۰۰۰	۵.۸۶۱۳۳۹	۰.۰۱۶۰۲۹	۰.۰۹۳۹۵۴	BSIZE	اندازه هیئت مدیره
۰.۰۰۰۷	-۳.۳۹۲۹۷۵	۰.۰۲۵۹۵۵	-۰.۰۸۱۰۶۵	LEV	اهرم مالی
۰.۰۰۰۰	-۱۳.۹۴۵۵۶	۰.۰۳۵۷۷۹	-۰.۴۹۸۹۵۳	ROA	سودآوری
۰.۰۰۰۰	۹.۴۱۳۶۵۳	۰.۰۰۰۵۳۳	۰.۰۰۵۰۲۲	MB	ارزش بازار به دفتری
۰.۰۰۰۰	۱۱.۲۳۷۵۳	۰.۰۰۲۹۳۰	۰.۰۳۲۹۳۰	SIZE	اندازه شرکت
۰.۰۰۰۰	۳۰.۲۴۲۰۲	۰.۰۱۰۳۳۰	۰.۳۱۲۴۰۷	TV	حجم معاملات
۰.۰۰۰۰	۵.۹۸۹۹۰۱	۰.۰۰۰۴۵۹	۰.۰۰۲۷۵۱	AGE	عمر شرکت

- سطح معناداری به دست آمده برای متغیر تعدیل گر کیفیت حسابرسی*کیفیت اقلام تعهدی شرکت (AQ*ACCQ) کمتر از خطای ۵ درصد می باشد که نشان می دهد کیفیت اقلام تعهدی دارای اثر تعدیلی بر رابطه بین کیفیت حسابرسی و عدم تقارن اطلاعاتی شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می باشد. علاوه بر این، ضریب به دست آمده برای

متغیر تعدیل گر کیفیت حسابرسی* کیفیت اقلام تعهدی شرکت منفی است که نشان می‌دهد این اثر معکوس است (تایید فرضیه هفتم پژوهش)
در مجموع نتایج به دست آمده در این بخش به صورت زیر می‌باشد:

جدول (۱۱): خلاصه نتایج فرضیه‌های پژوهش

فرضیه	شرح فرضیه	نتیجه
اول	بین اظهار نظر مشروط و عدم تقارن اطلاعاتی شرکت رابطه وجود دارد.	تایید
دوم	بین نوع حسابرسی و عدم تقارن اطلاعاتی شرکت رابطه وجود دارد.	تایید
سوم	بین کیفیت حسابرسی و عدم تقارن اطلاعاتی شرکت رابطه وجود دارد.	تایید
چهارم	بین کیفیت اقلام تعهدی و عدم تقارن اطلاعاتی شرکت رابطه وجود دارد.	تایید
پنجم	کیفیت اقلام تعهدی دارای اثر تعدیلی بر رابطه بین اظهار نظر مشروط و عدم تقارن اطلاعاتی شرکت است.	رد
ششم	کیفیت اقلام تعهدی دارای اثر تعدیلی بر رابطه بین نوع حسابرسی و عدم تقارن اطلاعاتی شرکت است.	رد
هفتم	کیفیت اقلام تعهدی دارای اثر تعدیلی بر رابطه بین کیفیت حسابرسی و عدم تقارن اطلاعاتی شرکت است.	تایید

۷- نتیجه‌گیری و پیشنهادهای تحقیق

۷-۱- نتایج مربوط به فرضیه‌های پژوهش

فرضیه اول: بین اظهار نظر مشروط و عدم تقارن اطلاعاتی شرکت رابطه وجود دارد.

سطح معناداری به دست آمده برای متغیر مستقل اظهار نظر مشروط شرکت کمتر از خطای ۵ درصد می‌باشد که نشان می‌دهد بین اظهار نظر مشروط و عدم تقارن اطلاعاتی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران رابطه معناداری وجود دارد. علاوه بر این، ضریب به دست آمده برای متغیر مستقل اظهار نظر مشروط شرکت مثبت است که نشان می‌دهد با افزایش اظهار نظر مشروط، عدم تقارن اطلاعاتی شرکت‌ها نیز افزایش پیدا کرده است. به این ترتیب، می‌توان نتیجه گرفت که اظهار نظر مشروط موجب افزایش عدم تقارن اطلاعاتی شرکت‌ها می‌شود.

فرضیه دوم: بین نوع حسابرسی و عدم تقارن اطلاعاتی شرکت رابطه وجود دارد.

سطح معناداری به دست آمده برای متغیر مستقل نوع حسابرسی شرکت کمتر از خطای ۵ درصد می‌باشد که نشان می‌دهد بین نوع حسابرسی و عدم تقارن اطلاعاتی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران رابطه معناداری وجود دارد. علاوه بر این، ضریب به دست آمده برای متغیر مستقل نوع حسابرسی شرکت منفی است که نشان می‌دهد با افزایش استفاده از خدمات سازمان حسابرسی، عدم تقارن اطلاعاتی شرکت‌ها کاهش پیدا کرده است. این یافته‌ها نشان می‌دهند که افزایش استفاده از خدمات سازمان حسابرسی منجر به کاهش عدم تقارن اطلاعاتی شرکت‌ها در دوره زمانی پژوهش شده است.

فرضیه سوم: بین کیفیت حسابرسی و عدم تقارن اطلاعاتی شرکت رابطه وجود دارد.

سطح معناداری به دست آمده برای متغیر مستقل کیفیت حسابرسی شرکت کمتر از خطای ۵ درصد می‌باشد که نشان می‌دهد بین کیفیت حسابرسی و عدم تقارن اطلاعاتی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران رابطه معناداری وجود دارد. علاوه بر این، ضریب به دست آمده برای متغیر مستقل کیفیت حسابرسی شرکت منفی است که نشان می‌دهد با افزایش کیفیت حسابرسی، عدم تقارن اطلاعاتی شرکت‌ها کاهش پیدا کرده است. بنابراین می‌توان پذیرفت که افزایش کیفیت حسابرسی در نهایت منجر به کاهش عدم تقارن اطلاعاتی شرکت‌ها می‌شود.

فرضیه چهارم: بین کیفیت ارقام تعهدی و عدم تقارن اطلاعاتی شرکت رابطه وجود دارد.

سطح معناداری به دست آمده برای متغیر مستقل کیفیت ارقام تعهدی شرکت کمتر از خطای ۵ درصد می‌باشد که نشان می‌دهد بین کیفیت ارقام تعهدی و عدم تقارن اطلاعاتی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران رابطه معناداری وجود دارد. علاوه بر این، ضریب به دست آمده برای متغیر مستقل کیفیت ارقام تعهدی شرکت منفی است که نشان می‌دهد با افزایش کیفیت ارقام تعهدی، عدم تقارن اطلاعاتی شرکت‌ها کاهش پیدا کرده است. این یافته‌ها نشان می‌دهند که افزایش کیفیت ارقام تعهدی منجر به کاهش عدم تقارن اطلاعاتی شرکت‌ها در دوره زمانی پژوهش شده است.

فرضیه پنجم: کیفیت ارقام تعهدی دارای اثر تعدیلی بر رابطه بین اظهارنظر مشروط و عدم تقارن اطلاعاتی شرکت است.

سطح معناداری به دست آمده برای متغیر تعدیل گر اظهارنظر مشروط*کیفیت ارقام تعهدی شرکت بیشتر از خطای ۵ درصد می‌باشد که نشان می‌دهد کیفیت ارقام تعهدی دارای اثر تعدیلی بر رابطه بین اظهارنظر مشروط و عدم تقارن اطلاعاتی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران نمی‌باشد. بنابراین می‌توان پذیرفت که کیفیت ارقام تعهدی دارای نمی‌تواند موجب اثرگذاری بر رابطه بین اظهارنظر مشروط و عدم تقارن اطلاعاتی شرکت‌ها گردد.

فرضیه ششم: کیفیت ارقام تعهدی دارای اثر تعدیلی بر رابطه بین نوع حسابرس و عدم تقارن اطلاعاتی شرکت است.

سطح معناداری به دست آمده برای متغیر تعدیل گر نوع حسابرس*کیفیت ارقام تعهدی شرکت بیشتر از خطای ۵ درصد می‌باشد که نشان می‌دهد کیفیت ارقام تعهدی دارای اثر تعدیلی بر رابطه بین نوع حسابرس و عدم تقارن اطلاعاتی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران نمی‌باشد. این یافته‌ها تاکید می‌کنند که کیفیت ارقام تعهدی نقشی در رابطه بین نوع حسابرس و عدم تقارن اطلاعاتی شرکت‌ها در دوره زمانی پژوهش نبوده‌اند.

فرضیه هفتم: کیفیت ارقام تعهدی دارای اثر تعدیلی بر رابطه بین کیفیت حسابرسی و عدم تقارن اطلاعاتی شرکت است.

سطح معناداری به دست آمده برای متغیر تعدیل گر کیفیت حسابرسی*کیفیت ارقام تعهدی شرکت کمتر از خطای ۵ درصد می‌باشد که نشان می‌دهد کیفیت ارقام تعهدی دارای اثر تعدیلی بر رابطه بین کیفیت حسابرسی و عدم تقارن اطلاعاتی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می‌باشد. علاوه بر این، ضریب به دست آمده برای متغیر تعدیل گر کیفیت حسابرسی*کیفیت ارقام تعهدی شرکت منفی است که نشان می‌دهد این اثر معکوس است. بنابراین، کیفیت ارقام تعهدی موجب تشدید رابطه معکوس بین کیفیت حسابرسی و عدم تقارن اطلاعاتی شرکت‌ها در دوره زمانی پژوهش شده است.

پیشنهاد‌های تحقیق

با توجه به مطالعات و یافته‌های پژوهش، پیشنهادات زیر ارائه می‌گردد:

- با توجه به نتیجه به دست آمده در فرضیه اول پژوهش پیشنهاد می‌شود سرمایه‌گذاران، تحلیل‌گران و کلیه استفاده‌کنندگان صورت‌های مالی شرکت‌ها در بررسی کیفیت گزارشگری مالی و عدم تقارن اطلاعاتی شرکت‌ها به نقش اظهارنظر حسابرسان توجه بیشتری داشته باشند و آن را در تحلیل‌های خود لحاظ نمایند.
- با توجه به نتیجه به دست آمده در فرضیه دوم پژوهش پیشنهاد می‌شود سیاست‌گذاران شرکت‌ها در انتخاب حسابرسان خارجی نقش اطلاعاتی آن را نیز در نظر داشته باشند. به هر حال، عدم تقارن اطلاعاتی می‌تواند پیامدهای منفی برای شرکت به همراه داشته باشد.
- با توجه به نتیجه به دست آمده در فرضیه سوم پژوهش پیشنهاد می‌شود استفاده‌کنندگان صورت‌های مالی نسبت با انتخاب حسابرس توسط مدیران، حساسیت بیشتری قایل شوند و خواستار حسابرسی توسط حسابرسانی با کیفیت حسابرسی بالاتر شوند.

- با توجه به نتیجه به دست آمده در فرضیه چهارم پژوهش پیشنهاد می‌شود مدیران شرکت‌ها به منظور کاهش هزینه‌های مرتبط با عدم تقارن اطلاعاتی شرکت، کیفیت ارقام تعهدی اختیاری شرکت را کاهش دهند.
- با توجه به نتیجه به دست آمده در فرضیه پنجم پژوهش پیشنهاد می‌شود با گسترش مطالعات و ادبیات نظری در حوزه اظهارنظر حسابرس، کیفیت ارقام تعهدی و عدم تقارن اطلاعاتی شرکت‌ها، فعالان بازار سرمایه، اعضای هیئت مدیره شرکت‌ها، سهامداران، اعتباردهندگان، موسسات حسابرسی، پژوهش‌گران و... با مباحث این بخش‌ها بیشتر آشنا شوند تا بتوانند به نحو مناسبی به ایفای نقش در آن بپردازند.
- با توجه به نتیجه به دست آمده در فرضیه ششم پژوهش پیشنهاد می‌شود سازمان بورس اوراق بهادار تهران قوانینی تدوین کند که در آن شرکت‌ها ملزم به بهره‌گیری از حسابرسانی با کیفیت حسابرسی بالاتر باشند.
- با توجه به نتیجه به دست آمده در فرضیه هفتم پژوهش پیشنهاد می‌شود سازمان بورس اوراق بهادار تهران با اجرای سازوکارهای کارآمد موجبات اطمینان سرمایه‌گذاران، اعتباردهندگان و فعالان بازار سرمایه از ارتباط بین ارقام تعهدی، کیفیت حسابرسی و عدم تقارن اطلاعاتی شرکت‌ها شود و رفته رفته زمینه‌های کارایی بازار سرمایه را فراهم آورد.

۸- فهرست منابع

۱. احمدی، محمدرضا و سلم آبادی، مسعود. (۱۴۰۰). بررسی ارتباط بین بازده واقعی شرکت و ارزش گذاری ارقام تعهدی اختیاری در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. هفتمین کنفرانس بین‌المللی علوم مدیریت و حسابداری، تهران.
۲. آشتیانی، مهسا؛ حسینی، سید علی و ولی زاده لاریجانی، اعظم. (۱۴۰۰). بررسی کیفیت حاکمیت شرکتی، کیفیت ارقام تعهدی و نوسان پذیری عملکرد شرکت. فصلنامه بررسی‌های حسابداری و حسابرسی، دوره: ۲۷، شماره: ۳، صص ۱-۲۱.
۳. املشی، محمدرضا و حاجتمند، فهیمه. (۱۳۹۷). رابطه ساختار مالکیت، کیفیت حسابرسی و ساختار هیئت مدیره با ریسک سقوط قیمت سهام. اولین همایش ملی نگرش‌های نوین در مدیریت، حسابداری و اقتصاد، رودسر.
۴. انصاری، عبدالحسین؛ محسنی، عبدالرضا و رضایی، مهدی. (۱۳۹۶). بررسی ارتباطات سیاسی و ساختار سرمایه در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. دومین کنفرانس بین‌المللی مدیریت و حسابداری، صص ۱-۲۰.
۵. جودی، سمیرا و منصورفر، غلامرضا. (۱۳۹۹). عدم تقارن اطلاعاتی، کارایی سرمایه گذاری: نقش کیفیت حسابرسی. هجدهمین همایش ملی حسابداری ایران، یزد.
۶. حاجی ابراهیمی، رضا. (۱۳۹۷). بررسی تاثیر هموارسازی سود بر محتوی اطلاعاتی سود شرکت‌های پذیرفته در بورس اوراق بهادار تهران. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشکده مدیریت دانشگاه تهران، ۴۳.
۷. حسینی، حمیدرضا. (۱۳۹۳). روش‌های پیشرفته پژوهش در علوم انسانی انتشارات جهاد دانشگاهی اصفهان.
۸. حیدری، مهدی؛ قادری، بهمن و همه خانی، سعید. (۱۳۹۶). بررسی نقش میانجی عدم تقارن اطلاعاتی در تبیین رابطه بین کیفیت حسابرسی و سیاست‌های تامین مالی.
۹. منصورفر، غلامرضا و جودی، سمیرا. (۱۳۹۸). عدم تقارن اطلاعاتی، ابعاد درونی و بیرونی کیفیت حاکمیت شرکتی: ارتقاء یا تضعیف کیفیت حسابرسی.
۱۰. نیک زاد، مهدیس و سلطان تویه؛ مجتبی. (۱۴۰۰). بررسی تاثیر کیفیت ارقام تعهدی بر ارزش شرکت‌ها با دیدگاه مبتنی بر بازار شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. صص ۱-۲۲.
۱۱. ولی زاده ارجمند، پریناز. (۱۴۰۰). بررسی تاثیر افشاء تامین مالی بر رابطه بین عدم تقارن اطلاعاتی و هزینه سرمایه. پنجمین کنفرانس بین‌المللی مطالعات مدیریت اقتصاد و حسابداری صنعت محور، صص ۱-۱۷.

12. Akins, B. K., J. Ng. and R. S. Verdi. (2019). A theory of intraday patterns: volume and price variability. *Review of Financial Studies* 1 (Spring), 3–40.
13. Anwer S. Ahmed, Stephanie J. & Rasmussen SenyoTse. (2018). "the Relationship between Institutional Ownership and Casino Firm Performance", *Hospitality Management*, Vol. 26, P. 517.
14. Digo Y (2019). Liquidity and Stock Return in Pure Order- Driven Market: Evidence From The Australian Stock Market, *International Review of Financial Analysis*.
15. Herrbach, O. (2020). Audit quality, auditor behaviour and the psychological contract. *European accounting review*, 10 (4), 787-802
16. Holden, C., and A. Subrahmanyam. (2018). "Risk aversion, imperfect competition and long- lived information". *Economics Letters* 44:181–190.
17. Khan et al.. (2020). in a study examining political communication, agency costs, and audit quality.
18. Lee, S. (2018). Auditor choices and auditor reporting practices: evidence from Finnish small firms. *The European Accounting Review* .7, 441- 465.
19. Lopez, D. M., & Peters, G. F. (2016). Investigating the effect of some elements of corporate governance and audit quality on information asymmetry: *A Journal of Practice & Theory*, 31 (4), 139-165.
20. Masry, H., Hansen, k.A. (2015). " Factors affecting auditors' utilization of evidential cues (taxonomy and future research direction)", *Managerial Auditing Journal*, Vol. 23, No. 1, pp.26-50.
21. Tessema Abiot (2021), Audit quality, political connections and information asymmetry: evidence from banks in gulf co-operation council countries, *The current issue and full text archive of this journal is available on Emerald Insight at*.
22. Titman,S. B,Trueman. (2018). "Information Quality and the Valuation of New Issues". *Journal of Accounting Research*. Vol 26. pp:127-132
23. Watts, R.L., Zimmerman, J.L., (2016). *Positive Accounting Theory*. New Jersey, Prentice Hall.
24. Yildiz, Y. (2021). Foreign institutional investors, information asymmetries, and asset valuation in emerging markets. *Research in International Business and Finance*, 56, 101381.